

Ljudska

PRAVICA

Leto XXI. Štev. 136

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev* LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

BURMANSKI PREDSEDNIK VLADE V STIKU Z NAŠIM LJUDSTVOM

Prijateljski obisk v Sloveniji

Z navdušenjem je slovensko ljudstvo sprejelo državnika daljne, a po svoji borbi in ciljnih nam bližnje Burme — Tudi predsednik republike Tito na poti skozi Ljubljano

Ljubljana, 11. jun. — Slovenijo je danes obiskal burmanski državnik, ministrski predsednik U Nu. Mučil se bo med nami tudi jutri. Na vsej svoji poti po naši deželi ga je slovensko ljudstvo sprejelo z vso prisrčnostjo in svečanostjo, kakor vselej sprejema svoje velike in resnične prijatelje.

U Nu, ki s svojimi sodelavci in s svojim ljudstvom po borbah, podobnih naši osvobodilni borbi, in s težnjami, enakimi našim težnjam, gradi novo Burmo, srečno deželo v daljni Aziji, je to prijateljstvo tudi potrdil, ko je prišel danes v neposredni živ stik z našimi ljudmi, z delavci v Litostroju, v Međvodah, v kranjski »Iskri«, z znanstveniki in sodelavci v Muzeju naše osvoboditve, z zdravniki in njih varovanci na otroški kliniki in še posebej z našimi političnimi in kulturnimi voditelji na Izvršnem svetu v Ljubljani.

Nam bo ostal ta obisk nepozaben, nedvomno bo tudi njemu v lep spomin na daljno borbeno in napredno deželo ob Savi in Jadranu.

Prebivalci glavnega mesta naše republike so se že več dni pripravljali na obisk predsednika Burme U Nuja. Mesto je okrašeno z burmanskimi in jugoslovanskimi zastavami, preko cest so razpeli transparenti s pozdravi v burmanskem in slovenskem jeziku.

burmanske zastavice, da pozdravijo z njimi predsednika U Nuja. Že na poti iz Zagreba do Ljubljane je prebivalstvo na vseh postajah, posebno pa na večjih pozdravljalo predsednika U Nuja in njegovo spremstvo. V Zidanem mostu, kamor so se pripeljali tudi Celjani, so gospe

Boris Kraigherja pregledal častno četo JLA.

Visokemu burmanskemu gostu so bili nato predstavljeni ostali republiški voditelji, med njimi so bili podpredsednik Ljudske skupščine Slovenije dr. Ferdo Kozak, člani republiškega Izvršnega sveta, predsednik sindikatov Slovenije Janko Rudolf in drugi. Preden je U Nu stopil v avtomobil, sta ga pozdravila dva pionirja v narodnih nošah, ki sta njemu in njegovi soproti izročila šopka cvetja.

Pred postajo sta bila postavljena grb Burme in naše države v zlati barvi. Ko je predsednik U Nu vstopil v avtomobil, so ga ljudje pozdravljali z mahanjem zastavic,

ploskanjem in vzklikanjem. Njegov avto so zasuli z cvetjem. Ta živo-barven špafr na pločnikih ulic, po katerih se je peljal predsednik U Nu, je bil dolg več kilometrov. Tu so se zbrali prebivalci iz Ljubljane in okolice. Dragega gosta so pozdravljali člani športnih društev in drugih organizacij z zastavami. Še posebno toplo so ga pozdravljali mladina in pionirji. Vzdolž poti je igralo več godb. Predsednik U Nu se je s svojim spremstvom in jugoslovanskimi predstavniki peljal proti vili Rožnik, kjer se je zadržal krajši čas. Na vsej poti je z roko prisrčno odzdravljaval pozdravom Ljubljancem, ki so manifestirali

Nageljni in rožmarin v pozdrav velikemu prijatelju

svoje prijateljstvo do burmanskega ljudstva, ki nas veže z njim boj za iste cilje: neodvisnost, enakopravnost in prijateljsko sodelovanje med narodi.

Izvršnega sveta Slovenije dr. Marijan Breclj, ki je bil tudi sam z drugimi voditelji obkoljen, je predsedniku U Nuju pojasnil, kako so skrili v Podzemeljski jami prevarali sovražnika.

U Nu si je ogledal tudi veliko tablo, ki ponazorjuje delo borbenih žarišč osvobodilne borbe v Ljubljani za časa okupacije. Direktor muzeja mu je med drugim pokazal, kako so v izdobjih hladnih prevražali orožje in drug material iz okupiranega mesta partizanom.

Se posebej se je U Nu zanimal, če so bili fašistični zločinci in izdajalci za svoja dela kaznovani in če je to naše ljudstvo zahtevalo. Pojasnil so mu, da so izdajalce in fašistične zločince za njih zločine sodila redna sodišča.

Preden je predsednik U Nu s svojim spremstvom odšel iz muzeja, so mu podarili Petkov album fotografij, ki prikazujejo pohod in borbe XIV. divizije na Štajerskem. Potem se je vpisal v knjigo spominov in vanjo zabeležil, da je muzej trajen spomenik borcem za svobodo in vzor vsem tistim, ki ljubijo svobodo. Zatem mu je uslužbenka muzeja podarila slovenski šopek z rožmarinom in rdečimi nageljni za njegovo soprogo. Predsednik U Nu se je v imenu svoje soproge zahvalil. V veliki avli pred izhodom pa se je predsednik U Nu na prošnjo direktorja muzeja slikal skupaj z uslužbenci muzeja. Zatem so se visoki gostje od-

Med delavci in turbinami v Litostroju

Ob 11.30 je prišel predsednik U Nu s svojim spremstvom v tovarno »Litostroj«. V njegovi druž-

je vzel v roke album in ga začel gledati. Nato ga je predsednik Jager prosil za vpis v knjigo vtisov. Pri tem mu je povedal, da imajo to knjigo že od l. 1947, ko je začela tovarna obratovati, in da se je prvi vpisal vanjo maršal Tito.

Predsednik U Nu je napisal, da je misel, postaviti tovarno, ki bo preskrbovala deželo z opremo za hidroelektrarne, občudovanja vredna. Kolektiv pa je zaželel še večje uspehe.

Nenadoma je vprašal, kje je mikrofona. Te njegove besede so ustvarile še bolj prijetno vzdušje, kakor je bilo že na zakuski. Nato je vzel v roke mikrofona in po njem izrazil svoje priznanje tovarni in njenim uspehom.

Zatem so se visoki gostje odpravili. Na stopnišču iz upravnega poslojpa je U Nuja pozdravila skupina deklet v burmanskem

jeziku. Ko so dekleta vzkliknila Cama baze, U Nu (Živel, U Nu), jim je z nasmehom in z roko odzdravil. Pred upravnim posloj- jem so ga kakor ob prihodu spet pozdravili številni delavci s ploskanjem in vzklikanjem.

Posebno prisrčno je bilo, ko se je predsednik U Nu obrnil k zbranim delavcem in jim rekel: »Sedaj bom jaz nekaj povedal v vašem jeziku.« Delavci so začudenju prislunili. Predsednik U Nu je nato rekel: »Živio«. Delavci so na ta njegov pozdrav odgovorili s ploskanjem in z gromovitim vzklikom »Živio«.

Iz tovarne so se gostje odpeljali v Samski dom, ki je namenjen delavcem in uslužbencem tovarne »Litostroj«. Tu so se mudili nekaj minut in se nato odpeljali po Celovski cesti v Muzej narodne osvoboditve.

V Muzeju narodne osvoboditve

Spet so kolono avtomobilov z visokimi gosti pozdravljali ob cesti razvrščeni Ljubljanci. Pred vhodom v muzej je U Nuja pozdravil direktor Milan Bevc.

Bilo je okrog 12.30 in gostje so se v muzeju zadržali približno pol ure. Direktor muzeja je U Nuja vodil po prostorih z zgodovinskimi znamenitostmi iz narodnoosvobodilne borbe. Dalj časa se je zadržal pred eno izmed prvih partizanskih tiskarn Trilop. Tu mu je direktor muzeja podaril izvod Prešernove »Zdravice«, ki je bila tiskana na tiskarskem stroju v tej tiskarni med borbo. Predsednik U Nu se je zahvalil za darilo. Z zanimanjem si je ogledoval partizansko uniformo komandanta NOV in POS Staneta Rozmana.

Nato so odšli v gornje pro-

store, kjer je razstavljeno orožje in drugi dokumenti iz narodno-

U Nu v Litostroju

osvobodilne borbe. Prav tako si je U Nu dalj časa ogledoval suk-njč organizacijskega sekretarja CK KPS Toneta Tomšiča, ki ga je imel, preden so ga leta 1942 fašisti ustrelili. Z zanimanjem si je ogledal vitrino, v kateri je ponazorjena italijanska ofenziva na osvobodilne sile v novembru 1942, ko so italijanski fašisti hoteli uničiti vodstvo osvobodilnega gibanja v Sloveniji. Podpredsednik

peljali v palačo Izvršnega sveta LRS.

Medtem je gospa Nu v spremstvu Slavke Rankovič in Jelke Kraigher obiskala novo otroško bolnišnico v Ljubljani. Pod vodstvom upravnik bolnišnice, docenta dr. Marija Avčina si je z velikim zanimanjem ogledala sodobno urejeno bolnišnico. Zatem je obiskala Narodno galerijo.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Zdravstveno stanje predsednika Marinka

Ljubljana, 11. jun. — Tovariš Miha Marinko, predsednik Ljudske skupščine LRS, se počuti dobro. Bolnik je bil včeraj in danes nekaj časa izven postelje. Telesna temperatura 37° C, puls 80. Ker je potek po operaciji popolnoma v redu, ne bo več posebnih poročil. — Prof. dr. Božidar Lavrič, prof. dr. Bogdan Breclj, dr. Jože Benigar.

Vremenska napoved

za nedeljo, 12. junija: Ponoči še nekaj padavin, zjutraj nizka oblačnost, nato delne razjasnitve, popoldne povečana oblačnost, v alpskih predelih krajevne pljone. Temperatura ponoči med 1 in 4, na Primorskem 13 stopinj, dan med 16 in 22. Na Primorskem še burja, ki bo pozneje prenehala.

Četa naše JLA izkazuje čast visokemu gostu

Velike množice Ljubljancem so se začele zbirati blizu železniške postaje in na bližnjih ulicah več kakor uro pred prihodom vlaka. Kljub deževnemu vremenu so z nestrpnostjo čakali, da vidijo dragega gosta iz daljne prijateljske dežele. Posebno lepo je bilo videti pionirje s plavimi in rdečimi ritvicami. V rokah pa so imeli jugoslovanske in

U Nu podarili kristalno vazo, ki so izdelal v Rogoški Slatini.

Nekaj pred deseto uro so začeli prihajati na postajo člani Izvršnega sveta Slovenije. Med prvimi je prišel podpredsednik Ljudske skupščine Slovenije dr. Ferdo Kozak, kmalu za njim pa predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher.

bi so bili podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Rankovič, član Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorovič, podpredsednik Izvršnega sveta Slovenije dr. Marijan Breclj in drugi visoki voditelji. Ob vходу v tovarno ga je pozdravil predsednik delavskega sveta »Litostroj« Jože Jager. Navzoči so bili tudi Janez Vipotnik, predsednik okrajnega odbora SZDL za Ljubljano, predsednik upravnega odbora »Litostroj« Stane Koprivnik, direktor podjetja inženir Božidar Guštin, predsednik sindikalne podružnice Franc Černivec in drugi.

Nato so si predsednik U Nu s spremstvom in jugoslovanski voditelji ogledali nekatere oddelke. Predsednik U Nu se je podrobno zanimal za proces proizvodnje. Povprašal je, kje se vzgajajo visokokvalificirani kadri, ki delajo v tovarni. Predsednik Jager mu je razložil, da se vzgajajo na naših univerzah, ostali kadri pa v naši industriji. Na njegovi poti skozi tovarno so predsednika U Nuja in njegovo spremstvo pozdravili delavci s ploskanjem in vzklikanjem. U Nu jim je prisrčno odzdravljaval.

Po ogledu tovarne je bila gostom v prostorih uprave podjetja prirejena zakuska. U Nu se je zanimal za delavsko upravljanje in funkcioniranje njegovih organov. Vprašal je, zakaj je tu tako velika tovarna. Pojasnili so mu, da tovarna opremlja naše domače hidroelektrarne. U Nu se je zanimal, kolikšen procent proizvodov tovarna že sedaj izvaža v druge države.

Potem mu je predsednik Jager predal album fotografij, ki kažejo proces izgradnje in proizvodnje »Litostroja«. Ob tem je poudaril, da je to darilo skromno, da pa upa, da ga bo spominjalo na njihov kolektiv. Predsednik U Nu

Slovesen sprejem na postaji

Modri vlak, s katerim je dopotoval Ljubljano predsednik Burmanske unije U Nu, je prispel na

Aleksandrom Rankovičem in drugimi. S podpredsednikom Rankovičem so prispeli član Zveznega izvrš-

Darila našega Izvršnega sveta burmanskemu državniku

Ljubljansko postajo točno ob 10.20. Ta čas je začelo zopet deževati.

Ko se je vlak ustavil, je prvi izstopil predsednik U Nu s soprogo. Predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher ga je pozdravil in mu zajeel prisrčno dobrodošlico. Predsednik Kraigher se je potem pozdravil z gospo U Nu, podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta

nega sveta Mijalko Todorovič, naš veleposlanik v Burmi Krsto Bulajič in burmanski veleposlanik v naši državi U Hla Maung. Godha JLA je zaigrala burmansko in jugoslovansko himno, nato pa je predsednik U Nu skupaj s podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta Aleksandrom Rankovičem, v spremstvu predsednika Izvršnega sveta LRS

V Muzeju narodne osvoboditve

PROSLAVA ŠESTDESETLETNICE SLOVENSKE MODERNE

Odkritje nagrobnika Otonu Župančiču

Ljubljana, 11. jun. V okviru osrednje proslave, posvečene 60-letnici slovenske Moderne, so danes na ljubljanskem pokopališču odkrili nagrobnik Otonu Župančiču.

Poleg prosvetnih in kulturnih delavcev so se te tihe, pietetne slavnosti udeležili tudi nekateri znani slovenski javni in kulturni delavci, med njimi članj CK ZKS tovariši Ivan Regent, predsednik pripravljalnega odbora za proslavo 60-letnice slovenske

Moderne, Boris Zihner, Franc Kirmovec-Ziga, Janez Vipotnik, Vlado Krivic, France Perovšek, predsednik Akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar in predsednik Društva slovenskih književnikov France Bevč.

Akademski pevski zbor pod vodstvom Radovana Gobca je zapel dve pesmi Emila Adamiča, dr. France Koblar pa je imel ob grobu pesnikovo slovenske Moderne daljši spominski nagovor. S toplo in prizadeto besedo se je

spomnil štirih pevcev, njihove poezije in njihovega velikega pomena za našo kulturno rast in dokončno narodno prebuditve.

Nagrobnik Otonu Župančiču, ki ga je postavil Izvršni svet LRS, je odkril in izročil v varstvo MLO Ljubljana član Izvršnega sveta Boris Kocjančič.

Nagrobnik Župančiču so po zamisli in načrtih ing. Marka Župančiča izdelali iz kraškega kamna v Dutovljah na Krasu.

ZMOGLJIVOST NAŠIH RUDNIKOV

94.000 ton lignita

so v enem mesecu nakopali velenjski rudarji

Rudarji rudnika lignita v Velenju, ki v zadnjih mesecih stalno zvišujejo proizvodnjo, so v mesecu aprilu dosegli nov proizvodni rekord: nakopali so namreč 94.000 ton lignita, s čimer so za 2000 ton presegli do sedaj največjo doseženo raven. Skupno so v prvih 4 mesecih t. l. nakopali že 365.000 ton lignita, kar je

znatno več od tega, kar so dosegli v istem razdobju lanskega leta. Povprečna mesečna proizvodnja je v prvih 4 mesecih lanskega leta znašala 71.000 ton, medtem ko je letos dosegla 94.000 ton. Če bodo poizrtvovalni velenjski rudarji še naprej nadaljevali s proizvodnjo v takem obsegu in tempu, bodo do konca leta nakopali skupno okrog 1 milijon 100.000 ton, s čimer se bo rudnik vrstil med najpomembnejše premogovnike Slovenije po količini nakopanega premoga.

Osnutek zakona o časopisnih podjetjih in ustanovah

Odbor za prosveto Zvezne ljudske skupščine bo izrazil v torek 14. junija svoje mnenje o osnutku zakona, s katerim bi uredili ustanovitve, organizacijo in poslovanje časopisnih podjetij in ustanov ter določili njihove upravne organe. Predlagatelj zakonskega osnutka je predvidel, da lahko časopisna podjetja ustanovijo državni organi, ustanove, gospodarske organizacije ali skupine državljanov. Za organe upravljanja v teh podjetjih predlagajo delavski svet, upravni odbor in direktorja. Razen tega predvideva osnutek tudi uredniški odbor, v katerega je moč imenovati tudi ljudi izven redakcije. Člane uredniškega odbora imenuje ustanovitelj podjetja.

Mladinsko nagradno tekmovanje koprškega Radia

Včeraj je bila v okviru zletnega programa na koprskem Radu zaključena svečanost ob mladinskem nagradnem tekmovanju, ki ga je razpisal koprski Radio med primorskim srednjimi šolami na čast desetletnici osvoboditve. Prvo nagrado je dobil mladinski aktiv Idriske gimnazije, drugo aktiv tolminskega učiteljskega trestja pa koprška slovenska gimnazija in nižja gimnazija v Cerknici na Notranjskem.

Izgradnja stanovanj za rudarje

V rudarskem centru Raša je včeraj začel delo XVII. plenum centralnega odbora sindikata rudarjev Jugoslavije, ki je v glavnem posvečen obravnavanju problema življenjskega standarda rudarjev. Čeprav je bilo samo v 43 rudarskih podjetjih zgrajenih v zadnjih letih nad 7500 novih stanovanj, je stanovanjsko vprašanje še dokaj težavno, ker okrog polovice rudarskih delavcev ni zdaj na stanju v rudarskih naseljih. V Sloveniji je stanje v tem oziru najboljšo, ker 60% delavcev stanuje po rudarskih naseljih.

Plenum je sklenil, da je treba sprito tega začeti smotno uporabljati sredstva republiških skladov za rudarstvo, ki bodo do konca tega leta znašala več kot eno milijardo dinarjev, za gradnjo novih rudarskih stanovanj. Plenum je tudi priporočil, naj podjetja in komunne podpre individualno izgradnjo rudarskih stanovanj, ter poudaril, da je treba v prihodnje posvetiti še več pozornosti ustanavljanju rudarskih restavracij ter izboljšati zdravstveno službo v rudarskih revirjih.

V narodnem dohodku Makedonije je tokak zastopan s 27%

Ekonomisti Makedonije, ki so na letnem občnem zboru v Ohridu razpravljali o pridelovanju, predelovanju in izvozu tobaka, so ugotovili, da je pridelovanje tobaka v tej republiki ena izmed glavnih gospodarskih nog. V skupnem narodnem dohodku republike sodeluje tobakna industrija z okrog 26%. To praktično pomeni, da na vsakih 5 din narodnega dohodka pridelajo dva dinarja na tobak. Medtem ko so pred vojno gojili v Makedoniji tobak na okrog 9000 ha, se je zdaj ta površina povečala na okrog 18.000 ha. letni pridelok pa znaša 12 do 15 tisoč ton.

Ko se je I. kamniški bataljon utaboril za Plešivcem — bilo je junija 1942 — ni bil povsem brez vojaških izkušenj. Odlikoval se je na pr. že v borbi na Osnovčiču, na višinskih koti 812 v občini Tuhijska Srednja vas 10. maja 1942, uspešno je razorožil straže v tovarni Crna-Kaolin 16. maja 1942, zažgal je most na Podhrški in napadel policijo na Kozjaku, Brezovci, pri Zlatem polju, na Lokah in na Stahovici. Treba si je predočiti, da so te akcije in napadi tedaj veljali za zelo drzna dejanja, saj so bili Nemci na višku svoje moči, pijani zmag na obeh evropskih frontah. I. kamniški bataljon je zato zelo dvignil borbena razpoloženje partizanov in zavest med prebivalstvom.

V desetih dnevih, kolikor je I. bataljon taboril za Plešivcem, je nastal tudi načrt za napad na posadko na Črnicu, ki so jo sestavljali nemški policisti in vermašfanti. Ze nekaj dni pred tem so se zbrali na štabnem posvetu komendant Matevž, politični komisar Mohor, Nace, Miha, Boltežar in Rok Namen posvetovanja je bil, dognati, kje ima policija stražo, kam pošilja patrulje in naposled koliko mož šteje posadka. Zanimalo nas je tudi, kod krožijo motorizirane patrle. Zato smo nekaj tovarišev iz bataljona določili za opazovanje. Njihova naloga je bila dan za dnem z izvidniške točke spremljati gibanje in življenje v utrdbi na Črnicu.

Konec nemške postojanke na Črnicu

Kmalu smo dobili prve podatke: v posadki je bilo 42 mož, patrulje pa so pošiljali v dve smeri, proti Poljani in Tomanovi planini nad Novo Štifo. Patrulje so krožile neprestano, izvzemši čas od pol dneva do dveh, ko so bili na kosilu. Tedaj so bile na svojih mestih samo straže. S temi vestmi bi se bili lahko zadovoljili, toda povsem se nanje nismo hoteli zanesti in smo ves čas do napada oprezovali za morebitnimi spremembami. Nekaj dni prej so njihove straže obhodile Kašji vrh in Plešivec in bi bile skorajtrile z našimi opazovalci. Tisti hip je bil na opazovalnici mitraljez Metod. Zamaknil se je bil, kralj, pa ga k sreči rjave in zelene kobilice niso opazile. Precej je javil štabu, da se približujejo policisti in Matevž je ukazal umik. Velel je, naj v taborišču ostane nekaj strelec s komisarjem Mohorjem-Iskro, vsi ostali pa da zavzamejo položaje na robu vrh hriba. Toda tudi zdaj spopada ni bilo, ker nas Nemci niso zapazili. Ko je Metod z opazovalnice javil, da je nevarnost mimo in da so se Nemci vrnili v Črnicu, smo se vrnili v taborišče.

Naslednji večer smo poslali eno patruljo podirati električne

IZ DNI NARODNOOSVOBODILNIH BOJEV

Danes bodo na Črnicu nad Kamnikom odkrili spomenik, posvečen desetletnici osvoboditve, borbeni slavi kamniškega bataljona in spomnu na boje IV. operativne cone in XIV. divizije na Kamniškem, kakor tudi spomnu na oboje odpor, ki so ga na tem področju pripravili partijski in vojaški voditelji kot Tomo Brejč-Papel in dr. Marjan Dermastia. Za to priložnost priobčujemo sestavek, ki ga je po spominskem gradivu Franca Podstudenška priredil Nande Žužek. V njem Franc Podstudenšek, eden izmed zgodnjih borcev na Kamniškem, opisuje uspešno akcijo kamniškega bataljona, uničenje nemške postojanke na Črnicu.

drogove proti Trojanam in Domžalam, drugo pa v napad na nemške policiste iz zasede na Kavranu nad Kamnikom. Po uspešno opravljenih nalogah sta se obe patrulji proti jurtu zadovoljno vrnili, ne da bi utrpeli kaj izgub. Nemci so bili zbežani, saj niso vedeli, kje se jih drži glava in od kod naj pričakujejo naslednji udar. Drveli so z motorji po Tuhijski dolini ter Krašni, po Lukovici in Zlatem polju. Naša četa se jim je v brk smejala mirno počivaje za Plešivcem. Poslušali smo brucenje njihovih vozil, hkrati pa vneto prisluškovali slehernemu utripu posadke na Črnicu.

Dan na to, 16. junija, je bil določen za napad. Vse dopolne je potekalo v mrliških pripravah in dajanju zadnjih navodil. Po

RAZVOJNA POT NAŠEGA LESNEGA GOSPODARSTVA

Velike strukturne spremembe v proizvodnji in izvozu lesa

Izvoz finalnih lesnih izdelkov se je od leta 1952 podvojil

Namen velike razstave in predelave in uporabe lesa na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani ni samo v tem, prikazati razvojno pot našega lesnega gospodarstva, marveč je hkrati važna naloga te razstave propagirati nadaljnji razvoj v smeri intenzivnejše predelave lesa, se pravi varčevanja z lesom, racionalnejšega izkoriščanja lesne mase, izkoriščanja odpadkov in čim večje predelave lesa v finalne izdelke. V tej smeri smo zadnja leta dosegli že precejšen napredek, kar nam je omogočilo, da smo navzlic občutni omjveti sečnje zagotovili zaposlitev delavcev lesne stroke v skoraj nespremenjenem obsegu. Hkrati nam je uspelo v našem izvozu v precejšnji meri nadomestiti količinski izpadek iz leta v obliki nepredelanega ali polpredelanega lesa z izvozom vrednejših finalnih izdelkov. Na tej razvojni poti pa so pred nami še velike naloge tako glede na potrebe izvoza, kakor tudi glede na perspektivne domače potrebe s posebnim ozirom na predvidene povečane stanovanjske graditve.

V ponazoritev nakazane razvoja naj navedemo nekaj značilnih podatkov. V državnem merilu se je posekana lesna masa skrčila od 10 do 15 milijonov kub. m v letih 1948-50 na 7 milijonov kub. m v lanskem letu (v sami Sloveniji celo od 2,5 do 3 milijonov kub. m na 1,3 milijona

kub. m). Tako občutno zmanjšanje sečnje je nujno narekovalo potreba ohranitve našega gozdnega sklada. Ob nujni potrebi zmanjšanja proizvodnje žaganega lesa, zlasti mehkega, pa se je v teh letih precej povečala proizvodnja furnirja, vezanih plošč in umetnih plošč, kakor tudi proizvodnja najrazličnejših izdelkov iz lesa, pretežno za izvoz. Prva dva razvoja v smeri intenzivnejše predelave lesne mase nam je omogočil, da smo ob zmanjšani sečnji zagotovili zaposlitev skoraj nespremenjenega števila delavcev, ker smo pač v lesno maso vložili več dela in tako dobili vrednejše proizvode.

Leta 1952 je bilo na primer v eksploataciji gozdov, v gozdarstvu in v lesni industriji povprečno zaposlenih 145.100 delavcev in uslužbencev, naslednje leto 139.100, lani pa 143.500, se pravi skoraj prav toliko, kakor leta 1952, čeprav se je hkrati posekana lesna masa zmanjšala za 20%. V lesni industriji Slovenije je sicer po letu 1950 število zaposlenih delavcev padlo za 22%, potem pa se je spet začelo dvigati in smo letos znova dosegli najvišje stanje iz leta 1950, čeprav smo nadalje zmanjševali sečnjo.

SPREMEMBE V NAŠEM IZVOZU LESA

Razvoj v smeri intenzivnejše predelave lesa je imel za posledico tudi bistvene spremembe v strukturi našega lesnega izvoza. Po količini se je sicer izvoz lesa precej zmanjšal, mnogo manj pa po vrednosti, ker zdaj pač izvažamo več vrednejših proizvodov iz lesa. Leta 1948 je odpadlo od celotne vrednosti izvoza še 52% lotne vrednosti izvoza (hlode, na gozdne sortimente (hlode, drva, celulozni les, jamski les itd.), lani pa je ta delež znašal le še 18%, pri čemer je izvoz hlodov skoraj docela prenehal. Hkrati se je naglo povečala vrednost izvoza finalnih lesnih izdelkov, vstevši furnir in vezane plošče. Samo v zadnjih dveh letih se je izvoz finalnih lesnih izdelkov dvignil po vrednosti od 1,23 oziroma 1,72 na 2,30 milijarde din, delež finalnih lesnih izdelkov v skupnem lesnem izvozu pa se je povečal od 5% v letu 1950 oziroma 9% v letu 1952 kar na 15% v lanskem letu. Sorazmerno najbolj se je dvignil izvoz zabojev, ki je bil lani trikrat najskrajši večji kakor leta 1948, prav tako izvoz parketnih lesnih ščic. Stole smo začeli izvažati šele 1950, lani pa je ta izvoz dosegel že okrog 440 milijonov din oziroma 20% celotne vrednosti izvoza finalnih lesnih izdelkov. Prav tako se je povečal izvoz pohištva, ki je lani dosegel 210 milijonov din, izvoz ostalih finalnih lesnih izdelkov (galanterijskih, pletarskih, gospodinjstkih ter vžigalic) pa je dosegel vrednost okrog 480 milijonov din.

Seveda predstavlja izvoz žaganega lesa še vedno dve tretjini celotnega lesnega izvoza, ob zmanjšanju deleža mehkega žaganega lesa in povečanem deležu žaganega lesa listavcev. V prihodnjih letih homo morali še nadalje zmanjševati izvoz žaganega lesa iglavcev, tako da bo ustrezal strukturi našega gozdnega sklada. Izpadek pri izvozu mehkega žaganega lesa pa homo morali nadomestiti s še večjim izvozom finalnih izdelkov. Tako nam tudi interesi našega izvoza narekujejo nadaljnje razširjanje predelave lesa v končne izdelke.

strativno-teritorialni razdelitvi, moza iniciativni odbor za združenje mesta in okraja med drugim pripraviti ustanovitev Ljudskega odbora mesta Zagreba in Občinskih ljudskih odborov. V zelo kratkem roku mora iniciativni odbor urediti več zelo perečih vprašanj s področja zakonodaje in pripraviti prebivalstvo na nove volitve, ki bodo prihodnje leto.

IZVOLITEV NOVIH ODBORNIKOV

Po zdaj veljavni ključu bo imel novi mestni svet sto odbornikov, prav toliko pa tudi zbor proizvajalcev. To pomeni, da bo treba približno na vsakih 5000 prebivalcev izvoliti po enega odbornika, kar spet pomeni, da bi imelo samo sedanje mesto Zagreb v novih predstavniških telesih 70 odbornikov.

OBČINE PRVOSTOPNI ORGANI OBLASTI

Na bodočem področju mesta Zagreba bo vseh 17 občin v enakopravnem odnosu do novega Ljudskega odbora mesta Zagreba. To pomeni, da bo imela denimo občina Gornji grad prav toliko pristojnosti in samoupravnih pravic, kakor, denimo, občina Velika gorica. Razen tega je vsaka izmed teh 17 občin prvostopni, medtem ko je ljudski odbor mesta Zagreba drugostopni organ oblasti. To pomeni, da bo prevzel Občinski ljudski odbor vse zakonodajne funkcije. Ljudski odbori bodo obravnavali socialna, zdravstvena in ostala vprašanja svojega področja, imeli bodo svoje proračune, dohodke in izdatke in bodo polno sodelovali v razvijanju komunalnega sistema.

Do 1. septembra, ko naj bi začel veljati novi zakon o admini-

Razširjeno področje MLO Zagreba

bo obsegalo nad pol milijona prebivalcev

Komisija za združenje okrajev z mestom Zagrebom je nedavno končala delo. Po osnutku zakona o novi administrativni in teritorialni razdelitvi v LR Hrvatski ima Zagreb izreden položaj. Novo, širše področje Zagreba bo skupaj z dosedanjim področjem najbrž veljalo za Ljudski odbor mesta Zagreba, ne pa okraja, v nasprotju z ostalimi teritorialnimi enotami. Takšno izjemo predvideva osnutek zakona samo za naš dve največji mesti — Zagreb in Beograd.

Zdaj, ko je Izvršni svet Hrvatske na zadnji seji odobril osnutek zakona, lahko govorimo tudi o področju mesta Zagreba. Osnutek določa, da bo obsegal bodoči ljudski okraj mesta področja okrajev Zagreb in Samobor, dalje večje dele področja okraja Zelina, Dugo selo in Velika gorica. Novo mestno področje bo torej obsegalo 17 občin.

Ker je na tem dokaj velikem mestnem področju mnogo raznih zadev, pripravljajo zdaj iniciativni odbor podrobno analizo in osnutek, po katerih bi deloval novi sistem razširjenega mesta Zagreba. V pristojnih krogih Zagreba in nekaterih okoliških krajev pravijo, da je odlok o priključitvi k Zagrebu utemeljena nujna gospodarska potreba. Treba pa je poudariti, da so bila izražena v razpravi o novem zagrebškem področju razna gledišča o tem, ali naj bi obravnavali razširjeno področje kot okraj ali kot ljudski odbor mesta. Vse kaže, da je tudi izjema, ki so jo storili glede Zagreba, gospodarsko in socialno

N. Polak

strativno-teritorialni razdelitvi, moza iniciativni odbor za združenje mesta in okraja med drugim pripraviti ustanovitev Ljudskega odbora mesta Zagreba in Občinskih ljudskih odborov. V zelo kratkem roku mora iniciativni odbor urediti več zelo perečih vprašanj s področja zakonodaje in pripraviti prebivalstvo na nove volitve, ki bodo prihodnje leto.

proti Novi Štifi in Gornjemu Gradu. Naša skupina je bila udar na pest načrta: ukazano ji je bilo, naj se čimbolj in neopazno približa postojanki, prizadevaje si presenetiti straže. Potem, tako smo preudarili, ne bo težko od dveh strani iznenada udariti po presenečenih Nemcih. Napasti jih je bilo treba še pred odhodom njihovih patrulj. Zato smo nestrpno čakali sedemnajste ure, ki je veljala kot znak za napad. Trenutki pred napadom so bili kakor zmemor: stopnjevali so se bolj in bolj v nekakšni mrliščnosti, ki jo je neučakanost le še povečavala. Naposled je 17. ura odbila; počasi je padal zvon v našo podzavest in ko je njegov glas z zadnjim udarcem zamrl, so kakor bitje ure, ki se iz nepojmljivih razlogov ne more ustaviti, udarile v tišino strojnice in usekale po stražah in posadki. Nemci so brezglavo cepali kakor komarji, ki jih dež prilepi k tlom. Borba je trajala že več kot eno uro, že smo usipali bombe po njih in imeli več mrtvih in ranjenih, ko so Nemci sprevideli, da postojanke ne bodo mogli več držati in so se začeli trglovalo prebijati iz nje, da bi se prebili do cementnega bunkerja ob postojanki.

IZ DNI NARODNOOSVOBODILNIH BOJEV

proti Novi Štifi in Gornjemu Gradu. Naša skupina je bila udar na pest načrta: ukazano ji je bilo, naj se čimbolj in neopazno približa postojanki, prizadevaje si presenetiti straže. Potem, tako smo preudarili, ne bo težko od dveh strani iznenada udariti po presenečenih Nemcih. Napasti jih je bilo treba še pred odhodom njihovih patrulj. Zato smo nestrpno čakali sedemnajste ure, ki je veljala kot znak za napad. Trenutki pred napadom so bili kakor zmemor: stopnjevali so se bolj in bolj v nekakšni mrliščnosti, ki jo je neučakanost le še povečavala. Naposled je 17. ura odbila; počasi je padal zvon v našo podzavest in ko je njegov glas z zadnjim udarcem zamrl, so kakor bitje ure, ki se iz nepojmljivih razlogov ne more ustaviti, udarile v tišino strojnice in usekale po stražah in posadki. Nemci so brezglavo cepali kakor komarji, ki jih dež prilepi k tlom. Borba je trajala že več kot eno uro, že smo usipali bombe po njih in imeli več mrtvih in ranjenih, ko so Nemci sprevideli, da postojanke ne bodo mogli več držati in so se začeli trglovalo prebijati iz nje, da bi se prebili do cementnega bunkerja ob postojanki.

Naša skupina je bila udar na pest načrta: ukazano ji je bilo, naj se čimbolj in neopazno približa postojanki, prizadevaje si presenetiti straže. Potem, tako smo preudarili, ne bo težko od dveh strani iznenada udariti po presenečenih Nemcih. Napasti jih je bilo treba še pred odhodom njihovih patrulj. Zato smo nestrpno čakali sedemnajste ure, ki je veljala kot znak za napad. Trenutki pred napadom so bili kakor zmemor: stopnjevali so se bolj in bolj v nekakšni mrliščnosti, ki jo je neučakanost le še povečavala. Naposled je 17. ura odbila; počasi je padal zvon v našo podzavest in ko je njegov glas z zadnjim udarcem zamrl, so kakor bitje ure, ki se iz nepojmljivih razlogov ne more ustaviti, udarile v tišino strojnice in usekale po stražah in posadki. Nemci so brezglavo cepali kakor komarji, ki jih dež prilepi k tlom. Borba je trajala že več kot eno uro, že smo usipali bombe po njih in imeli več mrtvih in ranjenih, ko so Nemci sprevideli, da postojanke ne bodo mogli več držati in so se začeli trglovalo prebijati iz nje, da bi se prebili do cementnega bunkerja ob postojanki.

Ta utrdba je bila za hišo in je res čudno, da jim je prišlo na misel, pod našim ognjem bežati vanjo. Ogenj je počasi ponehaval, še zlasti, ker je veliko Nemcev na poti od postojanke do bunkerja počepalo in je bila njihova obramba že precej slabotna. Ta premor smo izkoristili za poziv k predaji, ki pa je naletel na gluh ušesa. Zato smo s povečanimi silami vnovič vžigali po njih in streljali, dokler njihov odpor ni popolnoma oslabil. Nato smo se na jurši pogнали v stavbo in namah zaplenili nov mitraljez in dve parabeli. Zajeli smo 16 verdevdeh parabel, preiskali sleherni kotiček in našli nekaj Nemcev v dimni kamri, nekaj pa skritih na podstrešju. Nagnali smo jih ven in šli pogledat še v bunker, kjer pa jih je bilo pet še živih, eden jih je bil pet še živih, eden jih je bil pet še živih. Zamrtvev drugih pet ranjenih. Postražili smo jih in obvezali, posadki pa pobrali vse orožje in napravili poučen govor s pripombo, da jim bo huda predda, če jih najdemo še kdaj v kakih drugih postojanki.

Nemci so na Črnicu utrpeli hude izgube: imeli so 24 mrtvih, dva sta med borbo zbežala, 16 pa smo jih izpustili. Razen orožja in bomb so partizani na Črnicu dobili obilo streliva, ki ga je tedaj na slobozno primanjlovalo. Tako je bil torej zaključen napad na Črnicu, ki ga lahko po pravici štejeemo med najbolj uspele akcije I. kamniškega bataljona.

SESTI DAN DRŽAVNIŠKEGA OBISKA IZ BURME

ENAKE TRADICIJE IN TEŽNJE

premagujejo tudi največje razdalje

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vsi ugledni gostje so se okrog trinajste ure zbrali v palači Izvršnega sveta Slovenije, kjer je bil krajši sprejem, ki so se ga udeležile mnoge osebnosti političnega in kulturnega življenja Slovenije. Ob tej priložnosti je predsednik Republiškega izvršnega sveta Boris Kraigher izročil ministrskemu predsedniku U Nuju in gospe Nu darila Izvršnega sveta. Predsedniku U Nu so podarili kompletno aparaturo 16 mm kinoprojektorja, izdelek kranjske tovarne »Iskra«, gospe Nu pa velik namizni prt iz dragocenih britanskih čipk, dalje glinasto vazo, okrašeno s slovenskimi motivi, srajčico z narodnimi motivi in dve šatki v slovenski narodni noši.

Predsednik Kraigher je priredil nam burmanskemu ministrskemu predsedniku in njegovi soprogi slovensko kosilo.

Kosila so se med drugimi udeležili podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković s soprogo, člana Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorovič in Ivan Maček, podpredsednik Ljudske skupščine Slovenije dr. Ferdo Kozak in generalni podpolkovnik Radivoje Jovanović.

Med kosilom, ki je poteklo v pristrčnem vzdušju, je predsednik Izvršnega sveta Boris Kraigher izrekel zdravico, v kateri je toplo pozdravil predsednika U Nuja.

Čeprav je Ljudska republika Slovenija najzahodnejši del Jugoslavije, čeprav smo zemljepisno daleč od Burme, je dejal, se čutijo naši narodi zelo blizu prijateljske Burme. Obisk predsednika Tita v Burmi in sedanjí obisk ministrskega predsednika U Nuja v naši državi sta še bolj

skrčila to veliko zemljepisno razdaljo. Skrčila se je tudi zato, ker vežejo narode Jugoslavije in Burme enake tradicije odločnega in srdečega boja za narodno osvoboditev.

»Mislim, da je povezanost naših narodov z nedavno zaključeno osvobodilno borbo prav tista najmočnejša skupna vez, ki je pripomogla k zbliznanju med Burmo in Jugoslavijo,« je rekel Boris Kraigher. Omenil je pomen sedanjih naporov za zmanjšanje mednarodne napetosti, v katerih imajo zlasti velik delež tudi naporí neodvisnih azijsko-afriških narodov, ter poudaril, da prijateljstvo med Burmo in Jugoslavijo čedalje bolj prispeva h krepitvi mednarodnega mira, Boris Kraigher je potem nazdravil napredku narodov Burme ter zdravju predsednika republike U Baja in visokega gosta.

tura pogoj za sprejem v industrijsko šolo.

Posebno prijeten vtis je na prisotne napravil U Nu, ko je v oddelku za kontrolo telefonskih central vzel v roko slušalko in poslušal, kako deluje. Potem se je še nekaj časa zadržal pri tekočem traku, kjer v posameznih proizvodnih fazah izdelujejo električne števec. Ko je prispel v preizkuševalnico za kinoprojektorje, so ga povabili, da si ogleda kratak film, ki priča o razvoju in delu tovarne. Res je U Nu z veseljem prisostvoval kratki filmski predstavi.

Potem so U Nuju podarili popolno telefonsko centralo. Predsednik U Nu se je za darilo pristrčno zahvalil. V imenu Kranja pa mu je Vinko Hafner podaril Prešernov album s posvetilom. Tudi v »Iskri« se je U Nu vpisal v spominsko knjigo. Po kratki zakuski so delavke in delavci visokim gostom pripravili špaliir in ga navdušeno pozdravili. U Nu je ustregel njih želji, da bi govoril in je dejal:

»Tovariši, tukaj opravljate zelo dobro in koristno delo. To, kar delate, bo v marsičem pripomoglo k izgradnji socializma v vaši državi. Zato nadaljujte vaše delo in prepričan sem, da bodo vaši naporí kronani z uspehom. Hvala vam!«

Na te njegove besede so delavci odgovorili z navdušenim pritrditvjem.

Ob 17.50 so se predsednik U Nu, njegovo spremstvo in visoki jugoslovanski državniki po enournem obisku v »Iskri« skozi Kranj odpeljali proti Bledu.

Gospa Nu pri sprejemu na Izvršnem svetu

»Zelo sem srečen v vaši deželi«

Na vsej poti od Kranja, ko je drvela kolona avtomobilov skozi Naklo, Podbrezje, Posavec, Podvin, Radovljico in Lesce, so ljudje, med katerimi je bilo veliko mladine in pionirjev, z zastavicami pozdravljali visoke goste. U Nu je nenehno pristrčno odzdravljaval. Največ ljudi se je zbralo pri Lescah, kjer so ga sprejeli z godbo.

Točno ob 18.30 so prispeli na Bled. Tudi Bled je ves v zelenju in zastavah. Medtem je začelo rahlo deževati. V daljavi so se dvigale megle: sneg je prav nizko pobell gore.

Na križišču med »Kazino« in »Toplicami« so visoke goste pozdravili Blejci, ki so se zvrstili na obeh straneh ceste v dolgem špaliirju. Mnogo jih je bilo v narodnih nošah. Ko so se avtomobili ustavili, je skupno z narodnimi nošami pristopil k U Nuju tudi Zvonko Janežič, ki mu je po stari navadi na lesenem pladnju ponudil kruha in soli. Predsednik

U Nu je vzel kos kruha v roke, ga posolil in odgriznil.

Potem sta ga pozdravila pionir in pionirka v narodnih nošah, ki sta mu izročila velike šopke rdečih nageljnov in rožmarina. U Nu je dečka in deklico dvignil in pobožal. To je bil najpristrčnejši trenutek na vsej njegovi poti iz Ljubljane na Bled. Na njegovem obrazu sta sijala sreča in zadovoljstvo. Vidno ganjen je dejal: »Zelo sem srečen v vaši deželi.« Potem je dečka in deklico poljubil na čelo. Dekletce pa ga je zvonko pozdravilo: »Zdravo, U Nu!« U Nu jo je še enkrat poljubil in se nato skozi množico, ki je skoraj prebila špaliir, stežka vrnil do avtomobila.

Visoki gostje so se tedaj odpeljali v vilo »Bled«, kjer je bila ob 19. uri intimna večerja, nato pa slavnostni sprejem, ki ga je priredil podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković.

Vojko Novak

U NUJEVA ZAHVALA

PROSLAVITEV NAŠIH ŽRTEV

V odgovoru se je ministrski predsednik U Nu zahvalil za pristrčni sprejem in poudaril, da ni treba še posebej poudariti prijateljskih čustev slovenskega ljudstva, saj je na lastne oči videl navdušenje, s katerim ga je sprejelo. Omenil je svoj obisk v Muzeju NOB v Ljubljani. »Za pred prihodom k vam sem slišal o Sloveniji in o tem vašem krasnem mestu,« je rekel. »Slišal sem tudi, koliko je tukajšnje ljudstvo pretrpelo med vojno pod italijanskim fašizmom in nemškimi nacizmom. In ko sem si danes ogledal vaš muzej, sem videl te žive spomenike in priče vseh težav in junaških bojev.«

mladih, neodvisnih narodov Azije in Afrike važen prispevek k utrditvi svetovnega mira in da se zahvaljuje za veliko pozornost, ki jo je Jugoslavija posvetila tej konferenci. Naposled je govoril o veliki priljubljenosti, ki jo uživajo predsednik Tito in ostali jugoslovanski voditelji v Burmi, ter zaključil z željo, da bi bilo prijateljstvo med Burmo in Jugoslavijo čim tesnejše. Potem pa je dvignil čašo za napredek naše dežele.

Na otroški kliniki

Po kosilu so visoki gostje obiskali otroško kliniko v Ljubljani. Ta obisk ni bil v programu, toda gospe U Nu, ki si je dopoldne ogledala kliniko, je bila njena ureditelj tako všeč, da je predlagala svojemu soprogu, naj si jo ogleda. V spremstvu šefa klinike dr. Avčina si je U Nu ogledal več sob in operacijsko dvorano ter se zanimal za delo bolnišnice in način zdravljenja. Na koncu je izrazil občudovanje, da si bolnišnice ne utegne ogledati podrobneje. Ko je odhajal iz otroške klinike, so ga v bližini zbrani ljudje pristrčno pozdravili. Kolona avtomobilov je krenila na Gorenjsko.

Dobri vtisi iz elektrarne

Kmalu po 16. uri je prispela pred elektrarno v Medvodah. Pred vzhodom so se zbrali prebivalci Medvod in pionirji okoliških sol,

ki so visokega gosta ter njegovo spremstvo pristrčno pozdravili. Ko je U Nu v družbi Aleksandra Rankoviča, dr. Marijana Breclja in drugih stopil pred zbrano množico, ga je pozdravil predsednik elektrarnskega delavskega sveta Janez Jakše. Dve dekleti v narodnih nošah sta mu izročili šopek cvetja. U Nu se je nasmejan zahvalil. Z zanimanjem si je potem ogledal prvi in drugi agregat in povprašal, kdaj je začela elektrarna delovati. Ogledal si je tudi ostale prostore elektrarne, nakar ga je predsednik delavskega sveta povabil, naj se vpiše v spominsko knjigo. Predsednik U Nu se mu je odzval in med drugim zapisal: »Močan vtis je napravilo name, kar sem videl in: »Upam, da bom tudi v svoji deželi videl take elektrarne.«

Pri izhodu iz elektrarne je zagledal bronasto ploščo in vprašal generalnega sekretarja predsednika republike dr. Jožeta Vilfana, kaj pomeni. Dr. Jože Vilfan mu je pojasnil, da je na njej vpisan datum, ko so delavci prevzeli elektrarno v upravljanje. Tedaj mu je predsednik delavskega sveta izročil v dar spominski album s posvetilom. Predsednik U Nu se je pristrčno zahvalil in dejal: »Zelo sem vesel in srečen, da so delavci prevzeli elektrarno v svoje upravljanje. To je dober korak in upam, da bodo stopali vedno više.«

Kmalu nato so se gostje odpeljali dalje proti Kranju.

Bonn, 11. jun. — Zvezni svet je delno zavrnil zakon o proročilih, čeprav je kancler pismeno obljubil, da bodo želje nemških pokrajin nekoliko upošteevane v novem zakonu. Mimo tega intermezza bi človek dejal, da se razvija bonnska politika po načrtu, kakor da se ni zgodilo nič posebnega. In res se tako razvija. Vendar pa je sovjetska nota tudi danes glavni predmet političnih razgovorov v parlamentu, v palači Schaumburg in v nemški javnosti. Kancler je že izjavil, da je pripravljen sestati se s sovjetskimi državniki, toda s pogojem, da bi nekatera vprašanja pojasnili že vnaprej. Kje in kdaj se bodo začeli razgovori med Sovjetsko zvezo in Nemčijo, še ni znano. Politični krogi domnevajo, da se državniki ne bodo sestali pred konferenco štirih, če se bodo štirje predsedniki vlad sestali že 18. julija v Zenevi, kakor napovedujejo.

V parlamentarnih krogih v Bonnu pozdravljajo sovjetsko ponudbo kot znamenje bodočih ureditve stikov s Sovjetsko zvezo in vzhodnimi deželami, kar bi hkrati pripomoglo, da bi se zmanjšala napetost v Srednji Evropi. V tej smeri vidijo možnost, da bi se povečalo medsebojno zaupanje in da bi nastalo ugodno vzdušje za bodoče razgovore o združitvi Nemčije. Zato od kanclerja čedalje glasneje zahtevajo, naj na bodočih razgovorih govori predvsem kot nemški državnik in na način, ki bi bil sprejemljiv tudi za zahodne zaveznike.

Zanimivo je, da so na vseh nemških borzah izredno poskočile delnice industrije na področju Vzhodne Nemčije. Gre za podjetja, ki so bila prej del znanih nemških kartelov, pa jih je konska meja po vojni razdelila. Delnice teh podjetij so ležale do-

slej v jeklenih blagajnah bank ali posameznikov kot bolj ali manj dvomljiva vrednost. V sedaj in četrtke pa so njihove cene (zlasti kalijevih rudnikov in koncerna I. G. Farbenindustrie) narasle za 20 do 30%.

Taka je neposredna posledica sovjetske note in pričakovanja gospodarskih krogov, da bo v doglednem času vendarle prišlo do združitve dežele na konceptiji, kakršno Nemci žele in zagovarjajo. V Bonnu pa menijo, da ta »pretirana borzna špekulacija« ni upravičena in da se je pojavila prezgodaj.

Ulbrichtovo izjavo, da bo v Vzhodni Nemčiji kmalu uvedena vojaška obveznost, razlagajo bonnski politični krogi kot potrtilo, da domneva o skorajšnji ukinitvi konskih meja ni utemeljena.

R. Vujović

Uspešno delo v kranjski »Iskri«

Na vsej poti od Medvod do Kranja so visoke goste pozdravljali Gorenjci iz okoliških vasi, še posebej pristrčno pa v neposredni bližini mesta, kjer je bila

potem v ročni delavnici, v baki-litni, v navijalnici. Ogledal si je montažo central in preciznih merilnih instrumentov, kinoprojektorjev, telefonskih aparatov

mal za njihovo delo, povpraševal, koliko kosov izdelajo na dan, koliko časa že delajo v podjetju, kakšna je njihova plača in kako se počutijo v tovarni.

Nekega mladega delavca je med drugim vprašal: »Ste bili v šoli?« in ta mu je odgovoril, da je bil v industrijski šoli v »Iskri«. Predsednik delavskega sveta Alojz Rajgelj pa je predsedniku U Nuju povedal, da obiskuje vsako leto industrijsko šolo nad 200 učencev in da je mala ma-

V tukajšnjih vladnih krogih poudarjajo, da bodoči razgovori nikakor ne bodo privedli do rapsalske pogodbe v nemški izdaji in da bo Zahodna Nemčija ostala zvesta svojim zahodnim zaveznicom ter že sklenjenim pogodbam z njimi. Pri tem omenjajo, da je prav sovjetska nota potrdila pravilnost dosedanje bonnske politike in da priča o osebnem uspehu kanclerja Adenauerja.

Ameriška atomska pomoč

Eisenhowerjevi predlogi o dobavah reaktorjev in surovin nekaterim deželam

Washington, 11. jun. (USIS). V svojem govoru ob izročitvi diplome na pennsilvanski državni univerzi je predsednik Eisenhower izjavil, da je ameriška vlada izdelala nove programe za upo-

rabo jedrske energije v civilne namene, ki jih bo predložila Kongresu v odobritev. Eisenhower je rekel, da bodo na podlagi teh programov ZDA dale prijateljskim deželam reaktorje za raziskovalno delo, ki jih bodo lahko uspešno uporabili za dosego znanja, ki je bistveno za nadaljnji napredek v mirnodobni uporabi atomske energije. ZDA bodo krile polovico izdatkov in bodo dale deželam, ki bodo dobile reaktorje, tudi surovine, potrebne za njihovo delo.

ZDA bodo tem deželam, ki bodo pripravljene investirati tudi svoja sredstva v proizvodne energije, omogočile tehnično usposabljanje v zvezi z gradnjo reaktorjev, pri tem pa bodo seveda upoštevale varnostne razloge. Če tehnična in gmotna sredstva kake dežele, je rekel predsednik ZDA, ne bodo zadostovala za uspešno uporabo reaktorjev v raziskovalne namene, bodo ZDA podprle prostovoljno skupno delo več dežel na tem področju. Eisenhower je poudaril, da bo ta predlog zlasti koristen v tistih deželah, kjer primanjkuje energije in kjer je moč atomske energije že zdaj smotrno uporabljati.

Nehru na poti po ZSSR

Moskva, 11. jun. (TASS). — Indijski ministrski predsednik in zunanji minister Nehru, ki je na uradnem obisku v SZ, njegova hčerka Indira Gandhi in njegovo spremstvo so odpotovali danes z letalom v Stalingrad. Ministrskega predsednika spremljajo indijski novinarji, ki so na obisku v Sovjetski zvezi.

Pristrčen sprejem v Zasavju

V Zidanem mostu, Hrastniku, Trbovljah, Zagorju je U Nuja in našega predsednika vlade Tita slavnostno nad 10.000 ljudi

Zidani most, 11. jun. Danes zarana so se ose železniške postaje v Zasavju odele o zastave, cvetje in zelenje. Posebno lepa je bila železniška postaja v Zidanem mostu, kjer sta na njenem pročelju med šopki in venci viseli veliki sliki maršala Tita in predsednika U Nuja. Navzlic dežju se je poovodno viadalo vedro in živahno razpoloženo. Zbralo se je nad 10.000 ljudi, ki so z jugoslovanskimi in burmanskimi zastavami v rokah pričakovali visoke goste na poti iz Beograda v Slovenijo. V Zidani most je iz Celja pripeljal poseben vlak množico Celjanov in predstavnikov iz celjskega okraja.

Ob 9. uri pa je privozil na postajo modri vlak in se ustavil za kakih deset minut. Železničarska godba iz Zidanega mosta je odigrala obe himni in tedaj se je utrgal plaz navdušenja in vzklikanja »Tito — U Nu, Tito — U Nu«. Več kot dva tisoč ljudi se je zgnelot proti modremu vlaku, kjer sta se ob odprtih oknih četrtega in sedmega vagona najprej prikazala soproga predsednika U Nuja in podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković. Predstavniki oblasti in množičnih organizacij, med njimi predsednik trboveljskega in celjskega okraja Tine Gosak in Riko Jerman, okrajna sekretarja ZKS Viktor Kovač in

Franc Simončič, sekretar SZDL trboveljskega in krškega okraja Janez Jesenšek in drugi so se zbrali pred četrtim vagonom, kjer so pristrčno z vso množico ljudi pozdravili soprogo burmanskega državnika. Med pozdravljanjem je gospa U Nu vedro razpoložena sprejemala šopke, ki so ji jih izročili posamezni zastopniki, mladina in pionirji. Predsednik celjskega okraja pa ji je v spomin na obisk v Sloveniji poklonil lepo kristalno vazo. Med vzklikanjem in navdušenjem se je v šestem vagonu sklonil skozi okno maršal Tito. Kot da bi magnet pritegnil šivanke, se je hipoma usula množica proti njemu, vzklikajoč,

ploskajoč in vriskajoč. Z blagim in dobrim smehljajem je maršal Tito odzdravljaval množico ljudi ter pozdravljala goste, ko je vlak počasi vozil mimo nje. Na trboveljski postaji se je modri vlak znova ustavil za nekaj minut. Tu je množica Trboveljčanov pozdravila visoke goste. Predsednik Mestne občine Lojze Dular je pred vagonom želez predsedniku U Nuju, njegovi soprogi in spremstvu prijetno pot in bivanje v Sloveniji ter jim izročil hkrati z drugimi zastopniki in pionirji lepe šopke. Prav od srca so Trboveljčani minuto kasneje pozdravili tudi maršala Tita, ki se je prikazal ob odprtem oknu, ter vzradoščen odzdravljaval množico, dokler ni vlak odzdrbel proti Zagorju, kjer ga je znova pričakala in pozdravila množica ljudi iz Zagorja in bližnjih krajev.

Ministrski predsednik U Nu v »Iskri«

cesta skoraj popolnoma pokrita s pomladnim cvetjem, ki so ga pionirji natrgali na naših travnikih. Bil je to res navdve pristrčen pozdrav naših pionirjev, na katerega je U Nu vzhičen odzdravil.

Ko je kolona avtomobilov prispela v »Iskra«, je predsednika U Nuja pozdravil predsednik delavskega sveta Alojz Rajgelj. Tu so bili še direktor tovarne, predsednik upravnega odbora in predsednik sindikalne podružnice ter tudi predsednik LOMO Vinko Hafner. U Nuja so pozdravili tudi zastopniki mladine, ki so mu izročili šopke cvetja. Pri ogledu tovarne je U Nu še skozl večino oddelkov ter se zanimal podrobno za proces dela. Tu se je prav posebno izkazala njegova pristrčnost in njegov prijetni pristop do ljudi. Govoril je z delavkami in delavci, najprej v oddelku za stiskalnice,

in končno se je ustavil v preizkuševalnici za kinoprojektorje. V razgovoru z delavkami in delavci se je podrobno zanimal.

Koper v zastavah

Koper, 11. jun. — Danes je Koper v prazničnem razpoloženju. Ljudje se pripravljajo, da bi kar najbolj slovesno sprejeli v svoji sredi predsednika vlade prijateljske Burme U Nuja. Ogromno zastav in slavaloki so postavljeni v Kopru, pa tudi v bližnji in daljnji okolici. Na mnoge slavaloke so ljudje napisali dobrodošlice burmanskemu državniku. V zvezi z visokim obiskom sta izdala Okrajni odbor SZDL bodoče koprské komunale skupnosti in predsedstvo koprškega OMO tudi poseben proglas v pozdrav obisku o priliki koprškega zleta Partizana.

Prva znamenja o naraščanju produktivnosti v naši industriji

V prvih štirih mesecih letošnjega leta je industrijska proizvodnja narasla za 26% število zaposlenih pa se je dvignilo le za 14%

Ena izmed značilnosti novega plačnega sistema in novih predpisov o delitvi celotnega dohodka je gotovo ta, da ti novi predpisi spodbujajo kolektivne večje storilnosti in k dvigavanju celotne produktivnosti ne le s preseganjem norm, marveč tudi z ukrepi za boljše organizacijo dela in za racionalnejše poslovanje. Znano je, da lanski sistem obračunskih plačnih skladov ni spodbujal k dvigavanju produktivnosti. To nam zgornjo potrjuje lansko razmerje med gibanjem zaposlenih delavcev na eni strani in gibanjem obsega industrijske proizvodnje na drugi strani.

Tako se je lani v zveznem mehaniziranih obratovanjih proizvodnje dvignilo za 14%, število zaposlenega osebja v industriji pa je prav tako naraslo za 14%. Iz te primerjave izhaja, da se v minulim letu produktivnost v industriji ni povečala, čeprav bi se morala dvigniti, če zaradi učinkovite novih sodobnih obravnav in nove moderne opreme v posameznih podjetjih.

Gibanje proizvodnje in zaposlenosti letos pa spet kaže ugodnejše razmerje med naraščanjem proizvodnje in dvigavanjem števila zaposlenih delavcev. Podatki za prva dva meseca nam sicer o tem ne nudijo objektivne slike, ker je bila lani v januarju in februarju produktivnost v industriji zaradi objektivnih razlogov v splošnem nizka, saj so morala podjetja ob pomanjkanju električne energije in premoaga v velikem obsegu omejevati proizvodnjo, medtem ko je bilo letos v teh mesecih takih objektivnih ovir mnogo manj. Zato pridejo za primerjavo z lanskim letom bolj v poštev zadnji meseci.

Vsekakor je razveseljivo znamenje, da se je n. pr. v prvih štirih mesecih letošnjega leta v zveznem merilu povprečno število zaposlenega osebja v industriji povečalo le za 14%, medtem ko je hkrati industrijska proizvodnja narasla za 26%. V tem ugodnejšem razmerju se gotovo kaže tudi že vpliv novega plačnega sistema, čeprav so prvi tarifni pravilniki začeli veljati šele v aprilu in so jih v večini podjetij uveljavili šele s prvim majem. Vendar pa so v podjetjih že pred uveljavitvijo novih tarif-

boljše predvsem zaradi lanskih objektivnih težav. Za sam mesec april nam statistika pove, da je bila industrijska proizvodnja v tem mesecu za 16,8% večja kakor lani v istem mesecu, medtem ko je povprečno število zaposlenih naraslo za 12,8%. Treba pa je pripomniti, da se naraščanje produktivnosti še ne kaže v vseh industrijskih strokah. Produktivnost je bila v aprilu lanskega predvsem v elektroindustriji, v industriji gradbenega materiala, v tekstilni industriji, v industriji usnja in obutve in v gumarski industriji. Lahko pričakujemo, da nam bodo podatki za maj pokazali glede dvigavanja produktivnosti pričakovane rezultate v vseh strokah industrije, saj so v tem mesecu veljali novi tarifni pravilniki že v večini podjetij.

Podobno gibanje nam nudijo tudi podatki za industrijo v Sloveniji. Za zadnja leta lahko iz razmerja med gibanjem proizvodnje in zaposlenosti razberemo, da se je proizvodnost v letu 1952 povečala v primeri s prejšnjim letom za 8%, v letu 1953 celo za 10,6%, lani pa le za 1,3%. Za letošnje leto nam statistični podatki nudijo spet nekoliko ugodnejšo sliko. V prvih štirih mesecih je bil obseg industrijske proizvodnje v Sloveniji za 22% večji kakor lani, medtem ko je povprečno število zaposlenih naraslo le za 13,5%. Seveda sta na to ugodnejšo sliko precej vplivala prva dva meseca, ko je bilo razmerje med proizvodnjo in zaposlenostjo precej

Trbovlje, 11. junija. — Kdor ima v hiši vodo in si je vsak čas na voljo natoči, ne ve, kaj se pravi, biti v stiski za vodo. Vsi smo vodo in nismo vodo! Vse kaže, da bo treba prav tu zastaviti delo, čeprav še grobi proračun pravi, da bo za to investicijo treba najmanj 80 do 100 milijonov dinarjev, torej več, kot znaša celoletni proračun mestne občine.

Ali ne glede na ostale komunalne potrebe se bo treba za to investicijo odločiti in tako enkrat za vselej rešiti kritično vprašanje vode v Trbovljskega slapa, ki ima pod Kumom nezdravne zaloge kraske vode, je skorajda nezvedljivo. Voda kemično in sanitarno ne ustreza ter bi jo bilo treba klorirati in filtrirati in vrh tega še s črpalkami pogonjati v okolje. Torej načrt, ki bi terjal ogromne stroške. Med ostalimi variantami pa se čedalje bolj uveljavlja zamisel, da bi zajeli močne izvirke na Vrhov (Sv. Lenart, ki so tako bogati stalne talne vode, da bi zadostila za Trbovlje ter bi bil s tem problem v celoti rešen. Vse kaže, da bo treba prav tu zastaviti delo, čeprav še grobi proračun pravi, da bo za to investicijo treba najmanj 80 do 100 milijonov dinarjev, torej več, kot znaša celoletni proračun mestne občine.

Ali ne glede na ostale komunalne potrebe se bo treba za to investicijo odločiti in tako enkrat za vselej rešiti kritično vprašanje vode v Trbovljskega slapa, ki ima pod Kumom nezdravne zaloge kraske vode, je skorajda nezvedljivo. Voda kemično in sanitarno ne ustreza ter bi jo bilo treba klorirati in filtrirati in vrh tega še s črpalkami pogonjati v okolje. Torej načrt, ki bi terjal ogromne stroške. Med ostalimi variantami pa se čedalje bolj uveljavlja zamisel, da bi zajeli močne izvirke na Vrhov (Sv. Lenart, ki so tako bogati stalne talne vode, da bi zadostila za Trbovlje ter bi bil s tem problem v celoti rešen. Vse kaže, da bo treba prav tu zastaviti delo, čeprav še grobi proračun pravi, da bo za to investicijo treba najmanj 80 do 100 milijonov dinarjev, torej več, kot znaša celoletni proračun mestne občine.

VELIKA GRADBENA DELA V SLOVENIJI

Avtomobilsko cesto Ljubljana-Zagreb gradi pet največjih podjetij Slovenije

Ko bo dograjena, bodo lahko motorna vozila peljala po njej s hitrostjo nad 120 km na uro

Graditev avtomobilske ceste Ljubljana-Zagreb sodi med največja gradbena dela v Sloveniji. Pet največjih gradbenih podjetij v Sloveniji se je že lani lotilo priprav za zgraditev te važne ceste. Delo je dokaj hitro napredovalo in tudi pozimi se je nadaljevalo. Na nekaterih odsekih bodo gradbena dela končana že sredi letošnjega poletja in prvi odsek pri Ljubljani bo letos dograjen. Cesta bo dolga 133 km. Imela bo samo 8 priključkov, na katerih se bo lahko krajevni promet povezal z njo. Pa tudi teh 8 dovozov bodo uredili tako, da ne bodo prav nič ovirali prometa, ker ne bo nikjer neposrednega križanja. Kakšni bodo priključki, je videti v bližini Krškega, kjer so ze-

meljska dela že končana. Tu je videti, da bodo lahko prispela vozila z drugih cest na glavno samo v smeri vožnje, tako da bo sleherni oviranje rednega prometa izključeno. To je tudi potrebno, saj bodo lahko vozila po novi avtomobilski cesti s hitrostjo nad 120 km.

ZAGREB BO BLIŽE ZA 17 KM

Ta odsek avtomobilske ceste se razlikuje od ceste Beograd-Zagreb po tem, da izrazito ravnih delov na njem ni. Svet, po katerem je cesta speljana, je hribovit z znatnimi višinskimi razlikami. Cesta se vije v ovinkih in velikih lokih. Projektantj so si prizadevali ovinke čim bolj omiliti, kar se jim je tudi posrečilo. Polmer krivulj se giblje od

12.000 m do 700 in 600 m na hribovitem področju Višnje gore in Novega mesta. Najostrejši ovinek ima polmer krivulje 400 m, kar je v primerjavi s starimi cestami že zmeraj malo.

Ceprav je svet pri Višnji gori takšen, da izključuje ravno trajanje, bodo imeli klanci komaj 6 promile vzpona. Takšno trasiranje je zahtevalo velika zemeljska dela. Na tem področju kopljejo do 15 m visoke useke. Kolikšna je razlika med novo in staro cesto, je videti po tem, da so bili na stari klanci z vzponom do 20 promile, kar je pomenilo veliko obremenitev za motorna vozila. Nova avtomobilska cesta bo tudi za 17 km krajša od stare.

200 VEČJIH OBJEKTOV

Ker so projektanti ob trasiranju in projektiranju upoštevali potrebe krajevnega gospodarstva in naselij ob cesti, so se morali odločiti za zgraditev kakih 200 večjih objektov. Eden največjih je most pri Ivančni gorici, ki se v komaj vidnem loku vije nad dolino v dolžini 180 m. Ob projektiranju so se projektanti posvetovali s predstavniki drugih gospodarskih panog, zlasti turizma in gostinstva. Na podlagi njihovega mnenja so vzporedno s projektiranjem ceste projektirali tudi mnoge objekte, ki jih bodo zgradili ob novi cesti. Tako so že vnaprej določili, kje bodo stale bencinske črpalke, restavracije, servisne postaje in drevojere.

Graditev avtomobilske ceste Ljubljana-Zagreb pa ni zavrila gradbenih del na drugih cestah, ne njihove modernizacije. Hkrati grade ceste Ljubljana-Koper ter modernizirajo ceste od Ljubljane proti Celju in Mariboru. K. MAKUC

ENO NAJTEŽJIH KOMUNALNIH VPRAŠANJ V TRBOVLJAH

»Imamo vodo in nimamo vode«!

Vse breme vodovodne investicije ne sme leči na mestni proračun in na premogovnik. Le ob pomoči vseh podjetij bo to neodložljivo investicijo moč uresničiti

Trbovlje, 11. junija. — Kdor ima v hiši vodo in si je vsak čas na voljo natoči, ne ve, kaj se pravi, biti v stiski za vodo. Vsi smo vodo in nismo vodo! Vse kaže, da bo treba prav tu zastaviti delo, čeprav še grobi proračun pravi, da bo za to investicijo treba najmanj 80 do 100 milijonov dinarjev, torej več, kot znaša celoletni proračun mestne občine.

Ali ne glede na ostale komunalne potrebe se bo treba za to investicijo odločiti in tako enkrat za vselej rešiti kritično vprašanje vode v Trbovljskega slapa, ki ima pod Kumom nezdravne zaloge kraske vode, je skorajda nezvedljivo. Voda kemično in sanitarno ne ustreza ter bi jo bilo treba klorirati in filtrirati in vrh tega še s črpalkami pogonjati v okolje. Torej načrt, ki bi terjal ogromne stroške. Med ostalimi variantami pa se čedalje bolj uveljavlja zamisel, da bi zajeli močne izvirke na Vrhov (Sv. Lenart, ki so tako bogati stalne talne vode, da bi zadostila za Trbovlje ter bi bil s tem problem v celoti rešen. Vse kaže, da bo treba prav tu zastaviti delo, čeprav še grobi proračun pravi, da bo za to investicijo treba najmanj 80 do 100 milijonov dinarjev, torej več, kot znaša celoletni proračun mestne občine.

Ali ne glede na ostale komunalne potrebe se bo treba za to investicijo odločiti in tako enkrat za vselej rešiti kritično vprašanje vode v Trbovljskega slapa, ki ima pod Kumom nezdravne zaloge kraske vode, je skorajda nezvedljivo. Voda kemično in sanitarno ne ustreza ter bi jo bilo treba klorirati in filtrirati in vrh tega še s črpalkami pogonjati v okolje. Torej načrt, ki bi terjal ogromne stroške. Med ostalimi variantami pa se čedalje bolj uveljavlja zamisel, da bi zajeli močne izvirke na Vrhov (Sv. Lenart, ki so tako bogati stalne talne vode, da bi zadostila za Trbovlje ter bi bil s tem problem v celoti rešen. Vse kaže, da bo treba prav tu zastaviti delo, čeprav še grobi proračun pravi, da bo za to investicijo treba najmanj 80 do 100 milijonov dinarjev, torej več, kot znaša celoletni proračun mestne občine.

DVE ZELJI Z RENK

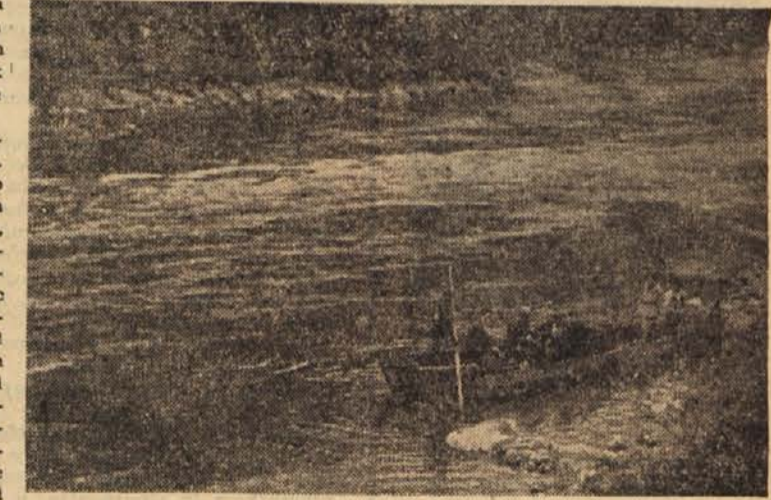
Postajališče in most čez Savo

Med železniškima postajama Sava in Zagorje, najbolj oddaljenima na vsej progi od Ljubljane do Zidanega mosta, se za kratek hip ustavi vlak na Renkah. Tu z vsakega viala izstopi nekaj ljudi, nekaj jih pa vstopi. Železničarji in delavci, ki hodijo na delo v Zagorje ali Litijo. Nekaj pa je tudi kmečkih ljudi iz hribovskih vasi in naselij obkraj Save. Vsak mesec odpravi to malo postajališče od 2000 do 3000 potnikov.

Tako teče življenje na tem samotnem kraju ob Savi leto za letom. Tisti odslužen železniški vagon, ki so ga pred davnimi leti postavili na tem mestu in ki je že ves preperel, pa še vedno služi za železniško postajo. Mimo njega drvijo mednarodni brzovlaki z enega na drugi konec Evrope in še cela vrsta drugih vlakov. Ali ne zaradi tujih ljudi, ki skozi okna opazujejo savsko tesen in savske brzice, zaradi sebe si renški potniki želijo, da bi se slednjic nanje spomnila tudi železniška direkcija ter jim pomagala postaviti primerno in lično postajališče. Ne gre pri tem samo za vnanji videz, da bi ob progi med Ljubljano in Zidanim mostom ne kazala več pogleda prepe-

rela baraka, ampak za čisto praktično plat. V lepem vremenu človek še nekako potrpi, ko čaka na vlake, v dežju, jeseni in pozimi pa se takega čakanja človek kaj hitro na-

veleča. Ljudje kod pravijo, da so pripravljeni pomagati z lesom in delom. Tako bi torej za kako manjšo ali lično postajico le ne bilo treba pregloboko seči v investicijsko blagajno.

Stara idila s Save: Na Renkah pokličite brodnika, pa boste prišli onkraj Save

TURISTIČNI TEDEN

v Novem mestu od 3. do 10. julija

Prizadevanost novomeškega Turističnega in Oplešovalnega društva, ki lani je zadnja leta krepko stala ob strani ljudske oblasti mesta kakor vseslovensko posledic. Vsakdo mora imeti v mislih, da je doseglo novo mesto v povojni obnovi in urejenosti, ki ga obdaja Krka, je z mehko in dolničjo pokrajino vred nadvse privlačna turistična točka. Odkar so

urodili cesto skozi mesto — zdaj urejujejo zadnji del cestišča blizu železniške postaje —, spomeniški oddelki sredi mesta, vodovod in obnovili zadnja v vojni poškodovana poslopja na Glavnem trgu, se je zunanji videz mesta še polepsal. Ko bodo urejeni še pločniki na trgu in bodo tam zasadili okrasna drevesa, bodo v glavnem končani načrti, katerih so se pred leti lotili člani obeh društev in ljudskega odbora mestne občine ob podpori Socialistične zveze, zlasti pa še Zveze borcev.

Da bi na Dolenskem še bolj razvili turizem in nudili delovnim ljudem odhiti in zabavo ob številnih prirodnih lepotah pokrajine, bo Turistično društvo s sodelovanjem ostalih organizacij pripravilo v dnevih od 3. do 10. julija Turistični teden. Začel se bo z baklado na Krki 3. julija zvečer. V Novem mestu se bodo sešla vodstva vseh dolenskih turističnih društev, da izmenjajo doseganje izkušnje in dobijo novih pobud za razvijanje domačega in tujeja turizma. V razno znane kraje iz let NOV bodo organizirali skupinske ogledje in izlete ter s tiskom, fotografijami, predstavitvami in ostalim delom poskrbeli, da se bo turizem na Dolenskem še bolj razvijal.

TURISTIČNA SREČANJA na istrski obali

(Nadaljevanje) Ko je prišel tovariš direktor, sem vendarle zvedel, kar sem želel. Nemce, za domače turiste pa ni bilo moč dobiti nekaj penzionov po glavni sezoni, v septembru. Cena penziona: 850 do 1000 dinarjev.

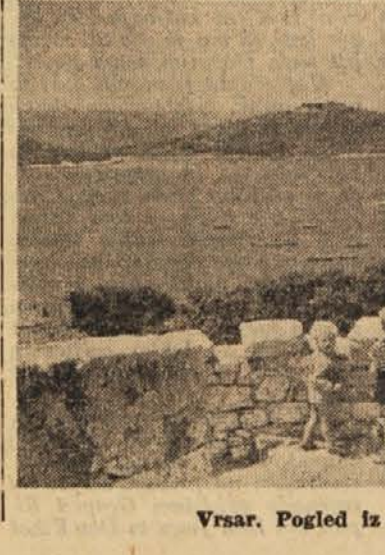
Torej bi bilo treba tudi v Umagu — če bi dobil prostor v hotelu — precej globoko poseči v žep... Spominjam pa se, da mi je nekdo natakiral ali portir ali direktor — dejal: »Kod nas je najjeftinije! In ne to se spominjam, da sem dobil toliko tujih turistov, odgovor: »Vsa čast dobri propagandi — povem našim ljudem o n.ožnostih letovanja na istrski obali, sem ugodno povedati.

že vežejo pogodbe s tujci. In vendar sem se usedel v restavraciji za mizo s trdnim prepričanjem, da bo vsaj v tem kraju, ki je bolj podoben vasi kakor mestu, nekaj prostor za domače turiste!

»Lahko pa pridete s šotorom, če ga imate«, mi vljudno pojasni direktor. »Hrana v našem hotelu bi vas stala 380 dinarjev na dan.« Cinik bi dejal: Sero venientibus ossa... Kdor pa stvar pametno pre-mislil, bo uvidel, da so vzroki premajhne zainteresiranosti za domače turiste drugje. Poglavitni vzrok je brzokone v tem, da mnoga podjetja — ne glede na potrebo po devizah — rajši sprejemajo tuje kakor domače goste in jim tudi strežejo pretirano servilno.

nešleto turistov prijetno zatočišče. Morje je lahko nakodrano, od zahoda pih hladna sapa. V pristanišču se pozibavajo ribiški čolni.

Kakšne so možnosti za letovanje? Na Turističnem uradu mi vljudno pojasnijo, da so v hotelih oddani že vsi penzionj tujcem, ve-

Vrsar. Pogled iz mesta na zaliv.

Piše: F. SUŠTERSIC
Foto: D. ŠKERLEP

čidel Nemcem. Povpraševanje po penzionih je veliko — tujci se še vedno oglašajo. Domačim turistom se na razpolago campingi. Razen tega imajo na poreški obali počitniške domove nekatera podjetja, med njimi tudi Tkalcica in predlana Tržič ter Litostroj. Domačim turistom je na razpolago tudi nekaj sob pri privatnikih, ki zahtevajo 130 do 200 dinarjev za ležišče. Kdor želi dobiti sobo, naj piše na Turistični urad. Cena hrane v bližnji gostilnah bi znašala 300 do 350 dinarjev dnevno.

Na poti proti Rovinju sem se ustavil še v Vrsaru. To je prijazno mesto, zgrajeno na gričku nad him zalivom, kjer bi se dobro počutili zlasti tisti, ki hočejo preživeti dopust v miru, daleč proč od mestnega hrupa. Tu ni niti tovarni večjih obrtnih obratov. Voda je čista, zaliv obdajajo nenaseljeni otočki. V mestu je okrog 70 hiš popolnoma praznih, ki bi jih dal občinski ljudski odbor radevolje v najem raznim podjetjem in ustanovam za počitniške domove. Zdej ta v Vrsaru le dva počitniška domova, kjer preživljajo dopust delavci in uslužbenec mariborske tovarne avtomobilov. Za dnevni penzion plačajo od 220 do 280 dinarjev. Torej si bo lahko marsikdo izmed njih privoščil prijetno letovanje! Domača sta dobro urejena, hrana odlična, saj redi uprava domov prašiče in kokoši, razen tega pa ima v najemu tudi nekaj zemlje, kjer raste krompir, grah in druga povrtnina. Skratka: posnemanja vreden zglej. Na koncu pa ne smem zamolčati majhne pomanjkljivosti: v Vrsaru ni vodovoda, treba je piti vodo iz karnic. Sicer pa dobiš v gostilni odlično vino po 120 dinarjev liter.

Zdej pa proti Rovinju! Cesta je speljana okrog romantičnega Libskega zaliva, kjer je idealen prostor za turistične postojanke. Zdej je zaliv prazen, ob njem ne vidiš drugega kakor nekaj revnih ribiških hiš. Na koncu zaliva so nastavili ribičji mreže. Vse je prazno in tiho, voda v zalivu mirna ko spokojno oko.

Prav tako goreča je tudi želja, da bi se tik za renškim železniškim postajališčem skoraj vzpel most čez Savo. Z naglim delom so lani že postavili na obeh bregovih Save glavna betonska nosilca mostu. Poslej je delo nekako zastalo. Ljudi pa prevažal čez Savo brodnik, kakor jih je prevažal desetletja in stoletja. Tudi za to svojo željo so ljudje prispevali les in delo ter bi radi še pomagali, samo da bi skoraj dočakali most. Ta del Zasavja bo poslej živel v Komuni Zagorje. Ti ljudje bodo torej še pogosteje hodili v Zagorje. Sicer pa ta most ni potreben samo zaradi osebnega prometa, ampak tudi gospodarsko. Verjetno bo mogoče čezeno laže spraviti vsaj tistih 200 do 400 litrov mleka, ki vsak dan ostane na teh savskih kmetijah, a bi se tako prileglo rudarskim in delavskim revirjem!

Ljubljanski obrtniški pevski zbor v počastitev 16-letnice osvoboditve

Sinoči je imel moški pevski zbor Obrtniškega kulturno-umetniškega društva »Kos-Hirbniki« v Ljubljani pod vodstvom Doreta Matula svoj pevski večer v filharmonični dvorani. Iz nagovora društvenega tajnika F. Simca smo posneli, da je bil to po dvoletni dobi mirovanja prvi nastop pevskega zbora, ki ga sestavljajo po večini obrtniški mojstri, da se je zbor za ta nastop pripravil dva do tri mesece in da hoče v bodoče, ko bo bolj uvečban, dosegati še mnogo boljše uspehe. Po teh besedah je treba vsekakor pozitivno oceniti že samo dejstvo, da je zbor spet začel, a z oceno njegovega petja samega je bolj prav še počakati do naslednjih nastopov, ker se bo dotle lahko razvil do svoje največje zmogljivosti. Gotovo nisem sam, ki obrtniškiemu pevskemu zboru voščim hiter napredek po začrtani poti, in namena pa tudi ugodne delovne pogoje, med njimi zlasti obilnega priloga mlajših obrtniških mojstrov-pevcev.

R. Allec

KULTURNO PISMO IZ KOPRA

USPEL BALETNI VEČER

Čudno se sliši, pa je res: Koper ima veliko obetajočih dispozicij za baletno vzgojo. Dovolj je zanimanja med mladimi ljudmi in naposled: nekaj povojne tradicije je. Pred nekaj več kakor dvema letoma so prosvetni forumi ukiniteli baletno šolo iz razlogov, ki se danes niso docela jasni. Verjetno ni bilo denarja, to pa je lahko edini pomembnejši razlog, kajti število učencev, uspešni rezultati na produkcijah in vzgojna koristnost so v glavnem pobijali na hitro sprejeto odločbo o ukinitvi baletne šole. Stvar stane, to je jasno, toda če hočemo razvijati mnogostranost kulturno-umetniškega vzgojstva, potem ni kaj razmišljati: vesolja in dobre volje je dovolj, pomagajmo, če se da.

Sila baletno šolo. Menda je privatna in to so sploh čudne reči. Nimata obrtnega dovoljenja (pravijo, da je baletna šola »obrtno, no, hvala lepa!), balet jima je v krvi in zlasti Slavko Hiti kaže veliko zrelih vrednot za pedagoško delo v baletni stroki. In pred dveletja sta nam ta dva navdušena predstavila vrsto mladih učencev svoje baletne šole. Produkcijo pa sta uvrstila v niz slavnosti ob 10. obletnici osvoboditve. Zanimanja je bilo dovolj, dvorana polna in nastop uspel. Zlasti pa je bil ta baletni večer pomemben zaradi tega, ker sta vsak s svojo plesno suito sodelovala dva koprška skladatelja naše mlade generacije: Ivan Šček in Vladimir Lovca.

nično preprosto, jasno in neproblematično. Ni novih stilov, ne lastnega izraza, iz dela veje zdravo romantično pojmovanje in — rekel bi — razsodnost, kaj je za mladino prav in kaj ni. Baletna suita »Pomladni dan« je svoj namen dovršeno izpolnila, Slavko in Vuka Hiti sta jo koreografsko sicer zelo preprosto, a s pedagoškim čutom in zmernostjo realizirala.

»Romantična suita« Vladimirja Lovca je vsebinsko blizu naslovu, manj v kompozicijskem stilu, ker je v harmonskem pogledu pač bolj svobodna. Oba, Šček in Lovca, sta oblikovno jasna in preprosta in ne segata čez pesemsko obliko. Lovca je v tem smislu nemara konciznejši in preglednejši.

In še koreografija Rebikova baletne suite »Mila in Noli« po znani Webrovi pravljici: kratka, koreografsko oprijemljiva in hvaležna snov z mnogimi metaforami, ki sta jo Hitijsva tehtno obdelala in uspešno predstavila s svojimi mladimi učenci, od katerih so bili z redkimi izjemami vsi prvič na odru.

Klavir je igrala Lojzka Peršičeva, ki je med točkami izvajala skladbe Chopina, Brahmsa in Debussyja.

Namesto običajnega zaključka: včasih je Sifzovo delo, ko je treba spraviti na noge to ali ono kulturno-umetniško dejavnost. Kadar sama raste, ji ponudimo roko.

Milan Lindič

Dore Klemenčič-Maj: Kolona, 1950, olje, lesanit

Zadnje novice

PREDESEDNIK TITO POKROVITELJ KONGRESA MEDNARODNEGA GLEDALISKEGA INSTITUTA

Beograd, 11. jun. (Tanjug). — Podpredsednik Izvršnega komiteja Mednarodnega gledališkega inštituta Milan Bogdanović je izjavil danes predstavnikom domačega tiska, da bo na VI. kongresu Mednarodnega gledališkega inštituta, ki bo od 25. do 29. junija v Dubrovniku pod pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza-Tita, v središču pozornosti vprašanje ustanovitve mednarodnega gledališča. Nekateri predlagajo, da bi to gledališče delovalo v Parizu. Zamisliti so si ga kot veliki mednarodni gledališki forum, v katerem bo moč prikazovati gledališke uspehe raznih dežel.

PLENUM ZVEZE LIKOVNIH UMETNIKOV JUGOSLAVIJE

Beograd, 11. jun. (Tanjug). — Na plenumu Zveze likovnih umetnikov Jugoslavije v Beogradu so razpravljali o organizaciji mednarodne likovne razstave v prihodnjem letu, ki bi jo priredili v zvezi z mednarodnim kongresom likovnih umetnikov. Govorja je bilo tudi o pomoči Komiteta za kulturne stike s tujino pri prirejanju jugoslovanskih likovnih razstav v tujini.

KULTURNI RAZGLEDI

NEMŠKI STRANKARSKI PROGRAMI

Delo dr. Wolfganga Treueja »Nemški strankarski programi 1861—1945« je izpolnilo precejšnjo vrzel v nemški politični literaturi. K vsemu je še zares natančno in stvarno delo, ki v strnjeni obliki podaja razvoj in strukturo nemških strank ter ob enem zgodovino strankarskih programov. Priročnik, ki ni namenjen samo politiku ali časnikařju, ampak vsem, ki so politično zainteresirani.

DIPLOMAT SE JE RAZGOVORIL

Angleški diplomat Harold Nicolson priporoča v svoji »Mali zgodovini diplomacije« vrnitev k starim metodam tajne diplomacije. Pravi, da je povojna diplomacija privzela prakso notranje

Na pariškem gledališkem festivalu je nastopilo tudi finsko Narodno gledališče. Na sliki: Uro Saakso kot Harpagon

politike v zunanjih odnosih. Prezident Wilson je bil zanj s svojim »frazerstvom«, ob katerem se je sam opajal, vsega kriv. Diplomacija zvočnikov in diplomacija žalitev je zanj vzrok poslabšanja mednarodnega položaja. Stari gospod je najbrž pozabil, da so bili evropski narodi kaj neprijetno presenečeni, ko so se lepega dne zavedli, da jim je oboževana tajna diplomacija skuhalo vročo kašo v prvih dneh avgusta leta 1914. Zanimivejši je zgodovinski

DANSKI LIKOVNIKI

V glavnem mestu Danske, Kjbenhavnu, je cela vrsta lepih razstavah in umetnostnih galerij, kjer se stalno vrše razstave. Veliko število danskih upodabljalcev in umetnikov združuje umetniška organizacija »Den Frie Udstilling«. To društvo združuje 48 rednih članov — aktivnih umetnikov (slikarjev, kiparjev in grafikov) in 6 gostov, med njimi sta dva inozemca. Od teh društvenikov se je nedavno spomladansko razstavo udeležilo vsega skupaj 28 razstavjalcev, ki so pokazali javnosti 187 del. Na tej »Svobodni razstavi« je videti, da so umetniki, zbrani v društvu, ki nosi prednji naziv, v glavnem pripadniki kasnega impresionizma, ki prehaja pri mnogih razstavjalcih v ekspresionistično pojmovanje, pri čemer je zlasti vpliv Edvarda Muncha neustavljivo. Druga dela spet kažejo še starejše vzore, kar ni čudno, saj so med razstavjalci nekateri že pravi stari, dosti nad 70 let in še več. Ti ustvarjajo nemoteno v oblikah realističnega slikarstva iz zadnjih desetletij minulega veka. Le nekateri najmlajši kažejo zmerno moderne oblike, so pa tudi njihovi poskusi usmeritve v nadstvarno in abstraktno ustvarjanje še precej plah, njihova dela pa še močno predmeta. Tako v celoti prikazuje razstava precej konservativno, vendar pa dosti samosvoje podobno današnji umetnosti določene kroga ustvarjalcev.

1945 Srečanja z umetniki-partizani IN NJEGOVO PISMO

NEURESNIČENI INTERVJU

Na to pot sem se odpravil z veseljem. Obetal sem si, da bo njegova tehtajoča, filozofska misel z vajenim prijemom izkusenega poznavalca umetnin in človeškega srca razpletla klobčič sodobnega kulturnega sukana, ki se po navadi tako neobogljeno in sramežljivo plete okrog sodobnikov, da se ti upravičeno zmrdujejo nad njim. V glavi se mi je že razraslo nekakšno ogrožje bodočega intervjuja, vprašanja so se kar gnetla, naperjene so bile dve, tri prabojne strelice, vse je že bilo začinjeno s potrebnimi globokouminimi vprašanji in medozklici, ugodni akordi pa so mi že zveneli v ušesih...

tri dni. In moja knjiga? Založba priganja. Nova knjiga! Ze se je razgovor pletel o njej — na intervju sva pozabila — preskočila sva na partizansko tematiko, na sodobne poizkuse in končala s pripovedovanjem zanimivih, literarno privlačnih zgodbic iz vojnih let. Bila sva — kakor pravijo — v svojem elementu.

Nizal je zgodbe od srečanja februarja 1942 do prihoda na osobojeno ozemlje in predmenoj se je zorstila galerija zanimivih človeških usod od piemontskega upornika, izobraženega italijanskega častnika, ki ga je Mussolini interniral v isti vasi kot Ferda... do svojevrsnega avanturista, goriškega Slovence, mednarodnega vohuna, ki je prijeljal v Bari in tam nekje tudi končal svojo čudno kariero. Od tu sva preskočila na zgodbi o zadnji, tragični noči partizana Silasa, ko se je poslaavljal od svojih tovarišev, da bi — obojen na smrt — zjutraj padel od njihovih rok. Na to zgodbi sva navezala celo vrsto sijajnih, polnokronih podob plemenitih, požrtvovalnih borcev, ki so moralno čisti vršili svoje zgodovinsko poslanstvo...

Da, to so epizode za romane. Pravi zanesljivost ne za novele. Kajti le roman lahko sprejme v svoja nedra poleg plemenitih tudi take tragične figure — če hoče ostati zgodovinsko veran v bistvenem, v hotenju in naporih tedanjih ljudi. Sodobni roman! Mar ne bi v nekem smislu moral biti zelo dokumentaren? Mozaik resničnih dogodkov — dnjen na umetniško raven? Metoda neorealizma? Morda. Mar mnoga imenitna dela svetovne literature niso v bistvu dokumentarna? Kje so taka dela? Ali so bili umetniki prepovršni v doživljanju ali so nemočni v oblikovanju?

Ob takem kramljanju pozabiš na čas — še bolj na toga vprašanja intervjuja. In težko je najti tako prijetnega, tako tehtno razmišljujočega sobesednika, kjer beseda poje kot zoen dobrega starega brata, prelečnega s patino zrelosti. Kot da si obrnil list kulturnih public za osakodoneo rabo in se zazri v poživilajočo stran umetniško izgnanega, pristnega žoljenja. Bistveno je oživiti človeka. Oživiti ga na straneh literature. Kak drug bi iz Prežihovega Voruha napravil kakoga malokroneža s kaj preprosto ljubzensko zgodbo. In Voruh je poleg tega dokumentaren. In kako ga je znal oživiti. Podobe mnogih vojnih tovarišev žive v naši zavesti. Take, kot smo jih dojemali — subjektivno. In v podzavesti smo si zgradili čudovite žive like teh ljudi. Tako so živi — če so bila doživljanja intenzivna — da bi ti liki lahko stopili iz zavesti na gledališke deske ter igrali v imenitnih vlogah — če bi bila to le stvar koraka. Nekateri na silo vlačijo v no-

vele kakšno za lase privlečeno abstraktnost, liturgijo ali učeno filozofijo. Grobe epike, te pa nil Ta bi šele prav oživela podobe ljudi, duh teh ljudi, značaj.

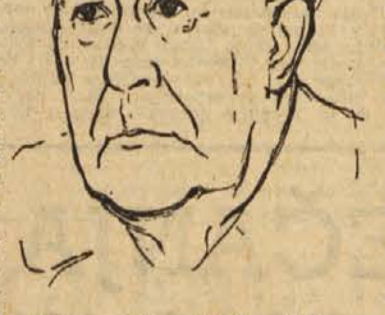
Približno o teh stvarih je tekla pogovor. (Naj mi sobesednik ne zameri, da sem jih vendarle tu obnovil.) Če bi hotel točneje izraziti vso njihovo osebnost in globino, bi res nastala tiskovna pola.

Se drugi sem ga obiskal. In spet se je intervju izjalovil. Tokrat sva kramljala o »sodobnejših« temah: o sistem zrcalu in o svetlih hotenjih tvorcev socializma. Tudi takole kramljanje bi »orglo« tiskovno polo.

Tretjič pa me je čakalo pismo in spoznal sem, da z intervjujem ne bo nič. Prečital sem ga in dejal:

»Pa je le nekaj tistega...«

»Samo delček,« je odornil.

»Dragi tovariš, dvakrat sva se že pogovarjala glede intervjuja in obakrat sem Vas poskušal prepričati o tem, da bi bilo najbolje, če to zadevo opustiva. Ker ste pa le malo ne-umisljeni ortali vame, Vam moram sporočiti, da z najinim intervjujem ne bo nič. Nisem za intervjuje ne za ankete. Prosim, to ni mišljeno kot napad na kogar koli, ki mu je eno ali drugo pri srcu. Govorim samo zase.

Moj oče mi je včasih, ko sem bil še otrok, pripovedoval, kako je bilo za njega mladih dni življenje mnogo bolj zanimivo in bolj zabavno. In prepričan sem, da je mojemu očetu njegov oče pravil iste bajke. S tem hočem reči, da starejši ljudje zmeraj godrnjajo nad dogajanjem okrog sebe in po navadi niso z ničemer zadovoljni. Tako godrnjam seveda tudi jaz, ki se — kakor menim — že lahko prištevam med tako imenovane starejše ljudi.

No, kdo bi ne godrnjal! In tako godrnjam včasih že zgodaj zjutraj, komaj odprem časopis. Godrnjam na primer, ker se mi iznenada predstavi Gospod Ri-pois kot Don Juan in Don Kihot

obenem, jaz sem ga pa imel za nekakšno skrpalco dokaj kalne nesebine, ki nima ne repa ne glave. Godrnjam se glede marsičesa. Bom povedal. Godrnjam: ker odhajajo peoci od nas, brez senčice misli na jajce, iz katerega so se izlegli. Pravijo mi, da sem zadrž, ozek in strahovno lesene pameti in da so ti pevci zunaj najboljša reklama. Toda kaj morem, mene pa le boli, da bo morala ustanova, ki jo imam rad, poseči po berglah; ker se mi zdi, da je pričela pri nas kričeča reklama zamejnati podobno presojo;

ker se tolikokrat po nepotrebnem izpravamo in delamo iz svoje kulturne semenj; ker so Tavčarji, Kersniki, Stritarji in tako dalje postali pisane žoge, ki se z njimi malo lahkومتno poigrava priletna puberteta;

kadar piše zelo trezna in zelo hladna roka razumarstva recepte za bolečine in za blodnje človeškega srca. In formule za like privedo in sanj o lepoti;

ker se mi zdi, da je postalo pozabljanje naših tradicij nekakšno moderno, sodobno početje;

ker vse prehitro poklekamo v prah pred slehernim kulturnim koočkom, ki je polepljen z zamejskimi znamkami;

ker nekam ne znamo več biti samosojji;

ker se hočemo včasih raztrgati, samo da bi od koder koli drugod segla kakšna roka k nam in nas pobožala: Fantički, saj znate to reč!

ker si nekatera naša kulturna društva omisljajo za razpečavanje blaga naše kulture nekakšne trgopske potnike in rokohitce, ki zajo zgodovino izpreminjati v zabaven film fragmentnih »pogruhtacij«;

ker se nas kakor bolezen zmeraj bolj oprijemlje navada, da cenimo kulturo samo še kot ornament;

ker tiščimo nos v abstrakcije, da se izognemo predmetom;

ker me večkrat obide bojazen, da spet ostaja pred mano strašilo iz preteklosti, slavni, znameniti slovenski uradniški genij, ki lega na polnokrono življenje kakor oguljen suknjič, poln moljev in sivega prahu;

ker ne čutimo dovolj žive potrebe po brezpogojnem uveljavljanju tistega, s paragrafi neizrazljivega zakona slehernega kulturnega dejstovanja, ki se mu pravi odgovornost;

ker lezemo po lestvici samozadovoljstva in pretiranih osebnostnih interesov počasi v zatohlo gorenjsko, štajersko, notranjsko, ljubljansko, šišensko, zgornjekraško provinco.

Glede vsega tega godrnjam in glede še premnogih drugih stvari. Pri tem pa me tudi mučijo dvomi, ali je takšno moje godrnjanje sploh upravičeno. Mogoče pa so se moj okus in moja merila že prežvela. Kdo ve! Kako naj torej v intervjujih solim pamet drugim? Vi ste mi pa predložili vrsto lepih in premišljenih vprašanj!

Saj imate prav! Saj je zares zdaj precejšen hrup o porodnišnici naše kulture. Toda znajti se v tem, to ni kar tako! Hrup sam je prav gotovo zanesljivo znamenje, da se nekaj dogaja. To drži. Toda mišljenja o tistih, ki se rojeajo, so tako raznolika. Da niso lepi in da so kar preveč pomečkani, se sliši. Da dišijo po filozofiji, po megalomaniji ali pa po kakšnih drugih nedostojnih boleznih. Nekaterim teh novorojencev se pa po drugi strani spet zdi, da se okolica premalo briga zanje, in zenejo tak krik, da gre skozi ušesa. Ali se pa po trije ali po štirje lovijo za roke in se z družbenimi močmi poskušajo skobacati na noge. — Če sem odkritosrčen, moram priznati, da sem veselo, ker se sploh kaj rodi. Vrh tega pa me različnih boleznih in strah. Saj vidim, da se za življenje sposobni organizmi vendarle kar dobro razvijajo. Nekaj izmed njih je že začelo dobivati svoj dobro zaznaven obraz in v očeh se jim zmeraj dolocneje zrcali njihova notranjost. Zaradi tega sem opustil misel, da bi odgovarjal na predložena mi vprašanja.

Veste, ko sem dorasčal o šempetrskem predmetju, sem doma opravljal marsikakšna dela. Hodil sem v štacuno po olje, po riž in po druga, za kuho potrebna živila. Vsako soboto sem moral pomesti dvorišče in večkrat sem nasekal dro, če ni bilo nikogar drugega pri roki. Opravilo, ki se mi je zdelo zmeraj najtežje in najbolj sitno, pa je bilo, kadar so me posadili za mizo in sem moral izbirati lečo. Dobra zrna je bilo treba dajati na eno stran, vse slabo pa na drugo. Ampak tega opravila se nisem več otresel. Saj tudi zdaj izbiram dan za dan lečo naše kulture, ker mi je to za življenje potrebno. Vendar počnem to kot človek, zase, da se znajdem v času, med ljudmi in pred samim seboj. Nikogar pa ne kot profesionalca. Torej ne spadajo te zadeve o intervju. Sicer pa je moja misel o intervjujih na splošno tale: edini tehtni intervju je tisti, ki ga ima človek v sebi. Če se sam s seboj, če ose življenje sam s seboj. Te vrste intervju pa je poglavitna začetna in osrednja živec vsega njegovega dela. Seveda če je to delo kaj prida.

Ne zamerite torej, če nisem ustregel Vaši želji in ostanite zdravi!

Ko sem se poslaavljal, sem si dejal, da vendarle brez intervjuja ne morem oditi. Pa sem zastavil dve vprašanji:

»Kaj Vas je najbolj impresioniralo med vojno?«

»V spominu imam svoj prihod v 3. prekomorsko brigado in zatem na osobojeno ozemlje v Crnomelju.«

»Naslov Vaše prihodnje knjige?«

»Popotovanje v domovino.«

»Hvala.«

»Mar ni to tudi intervju?«

FRANCE VREG

POT K BOLJŠEMU SPOZNAVANJU IN RAZUMEVANJU DOJENČKA

Konec

SPANJE
1 3/4 leta

Do sedaj je spanje potekalo nekako mirno, v tem obdobju pa nastopijo prve težave. Otrok zelo težko zaspi. Mater poprosi za nočno posodo, nato bi rad nekaj pl. poprosi, da mu da robček, nato poljubček itd. Tudi spanje je v tem obdobju zelo nemirno in čisto prekinjeno.

2 leti

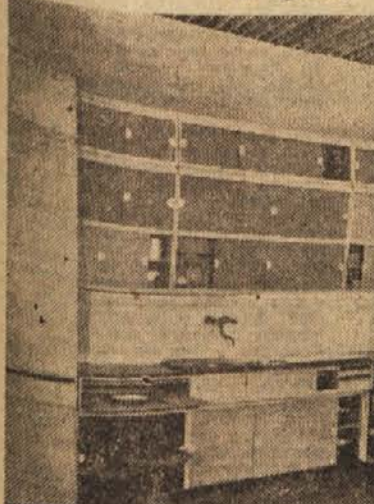
Kdaj otrok v tem obdobju zaspi? To zavisi predvsem od matere, kdaj ga položi v posteljo. Toda otrok v tem obdobju redko zaspi pred 20. in 21. uro. Nekateri so mnenja, da je zaradi popoldanskega spanja večerno skrajšano. Otrok si želi vse mogoče igrače, preden zaspi, če pa ne, se v postelji igra, ali pa prepeva. Ko položimo otroka v posteljo, je njegova največja želja, da bi ostali pri njem. Mnogi starši se zaradi tega jeze. Vedeti pa moramo, da je to ponovno nek znak zrelosti. Dojenček pred spanjem popolnoma na vse pozabi, 2 leten otrok pa ima še jasno pred očmi dnevne dogodke, mater, očeta itd.

Češnjeva muha nevaren škodljivec

Vel dobro poznamo drobno bele črvičke, ki povzročajo črvičnost zlasti pri poznih sortah češenj. V tem času jih kupujemo z nezaupanjem, na domačem drevju pa jih kratkoma veš ne obrivamo, češ saj so zanič, ker so črvice. Črvičnost povzročajo majhne breznožne in brezslave ženke, ki so ličinke češnjeve muhe. Ker črvičnih češenj ni merra, nastane velika gospodarska škoda zlasti v naših toplejših krajih, kjer gojijo kakovsine češnje za izvoz. Zaradi tega ne smemo smatrati češnjeve muhe kot nekega naravnega pojavnega, temveč se moramo boriti proti njej kakor proti drugim nevarnim sadnim škodljivcem (zamskemu pedicu, cvrčetu, črvičnosti jablan). Največje zlo nastane zaradi tega, ker pustimo črvice češnje na drevju in tako nehoti posušimo hitro širjenje tega škodljivca. Škica kaže črvice plod in precej povečano češnjo muho. Sicer je češnjeva muha samo do 5 mm velika žuželka črne in rumene barve. Kaka, kakor je razvidno s šikco, so prozorna s tremi prečnimi progami črne barve. Na oprsju med krili ima rumeno trikotno liso, na zadku pa precej dolgo leglo, s katerim odlaga jajčeca v češnjeve plodove. V toplih krajih se pojavlja muha v drugi polovici maja, na Primorskem pa tudi prej, čez kakih 14 dni ko zauzleže dovolj sladke tekočine izvenetnih medovnikov, ji jajčeca dozore. Takrat jih začne odlagati posamezno v napoli dozorele češnjeve plodove blizu peclja. Iz jajčec se kmalu izležejo črvice, ki se hranijo s mesom ob črvičnosti, nato pa se spustijo na tla, kjer se zabubijo in prezimijo. Ena muha odlaga do 80 jajčec in toraj napravi 80 češenj neuzleženih. Ker prezimijo v tleh pod češnjo, ima prihodnje pomlad blizu gostiteljico, okuži pa tudi vse češnje pri sosedih. Iz tega jasno sledi, da je nasuščnikoviški način borbe proti češnjevi muhi temeljito obrambo češenj. Ako plodovi niso popolnoma zreli, tudi črvice niso razvite in so češnje še nežne. Črvice plodove oberejo do zadnjega in jih vržejo v vročo vodo, ki emu ji dodali nekoliko kisa ter tako črvice uničimo. Odstranjevati moramo tudi divje češnje (drobnice) in nekatere

vzroki kostaničevja (Lonicer), kamor češnjeva muha tudi leže svoja jajčeca. Višnje ji niso všeč. Poleg zgoraj omenjenih metod zatiranja se zelo dobro obnese škropljenje z DDT sušpenzijo (pantakanovo) v času, ko se začne češnje barvati. Nikakor pa seveda ne smemo nad češnjo muho s arzonati, M. Ogorevc.

Na I. mednarodni razstavi predelave in uporabe lesa v Ljubljani si lahko ogledate sodobno kuhinjsko opremo, kakršno izdeluje v serijah Tovarna pohištva Marior. Načrte in preizkusne prototipa je oskrbel republiški Zavod za napredek gospodinjstva Ljubljana. Točnejša pojasnila in prospekte dobite na razstavišču, kjer sprejemajo tudi naročila za posamezne elemente. Sodobno kuhinjsko pohištvo je sestavljeno iz delov, zato je z njimi mogoče opremiti kuhinjske prostore v starih ali novih stanovanjskih hišah.

2 leti in pol

Mati mora v tem obdobju biti povsem dosledna. Če otroka pripravljamo k počitku, mora pri tem vztrajati. Ne sme dopustiti, da bi malček pričel s kakšno novo igro.

Prav tako je za starše v tem obdobju problem popoldanski počitek. Otrok noče in noče zaspati. Dajmo mu v posteljo nekaj igračk, zatemnimo okna in se odstranimo. Nervozno prigovarjanje, naj otrok zaspi, rodi le neuspeh.

3 leta

Pri triletnem otroku zasledimo prvič, da nam zjutraj poroča o svojih sanjah. Razumljivo, da 3 leten otrok ni sposoben materi točno povedati vsebino sanj, je povedati samo to, da se je po-

noči nekaj dogajalo. Včasih nastopijo pri vstajanju težave. Otrok je utrujen, sesa palec, lahko rečemo, da mu je težavno pričeti nov dan. Če mu dovolimo zjutraj za nekaj minut v posteljo staršev, bo vesel, zadovoljen in pozabil na utrujenost.

Poseben problem je odsotnost staršev po večernem počitku. Otrok se prebudi in joče, dokler se oče ali mati ne vrne iz gledališča, s predavanja, obiska ali kina. Nekateri otroke lahko nato že popreje pripravimo.

»Vidiš Mihec, mamica in očka ves dan delata, ti pa se lahko igraš, sprehejaš. Kaj misliš, ali ne bi bilo prav, da bi z očkom šla zvečer na sprehod, da se malce odpočijeva?«
Poizkusite pravilno motivirati

vašemu malčku, morda bo za- leglo.

Popolnoma napačno in ne- vzgojno pa je, če smo suženj svo- jega otroka. Če otroka pravilno vzgojimo, so večeri za razvedrilo in drugo delo res lahko naši.

4 leta

Otrok v tem obdobju dobro ve, da je 7 ura zvečer čas počitka. Otrok je o tem bolj pre- pričan, če na uri vidi, da je 7, kot pa, da mu to povedo starši. Otroci ne uporabijo samo ure za čas, temveč tudi svetlobo.

V posteljo otrok vzame tudi punčko ali medvedka. Predmete smatra kot živa bitja — se z njimi pogovarja in jih tudi ljub- kuje. Tudi 4 leten otrok nam pri- poveduje o sanjah. V njegovih sanjah pa nastopajo predvsem živali, mucke, volkovi itd.

Prav tako je s popoldanskim počitkom. Otroka moramo le pri- merno prepričati in videli bomo, da bo popoldansko spanje brez težav.

Podala sem le nekaj bežnih misli z željo, da bi se starši z njimi okoristili. Potreben pa je predvsem pravilen pristop in poznavanje otrokove telesnosti in duševnosti.

Slavica Toličič-Pogačnik

Mleko v naši prehrani

Kakšne hranilne vrednosti vsebuje

Mleko je edino polnovredno živilo, ki vzdržuje in razvija človeški organizem v njegovih prvih dneh življenja. Poznejše mleko kot izključna hrana ne zadovoljuje organizma, in sicer iz več razlogov. V mleku ni dovolj železa, bakra in mangana. Če se večji otroci hranijo izključno z mlekom, postanejo anemični. Če bi hoteli kriti potrebe po kalorijah v prehrani delavca, zaposlenega s srednje napornim delom, bi mu morali dati na dan kakih 5 litrov mleka. S tem pa bi prišlo v njegovo telo ne le preveč beljakovin, marveč tudi preveč tekočine. Takšna prehrana pa bi bila tudi draga. S fizikalno kemijskega gledišča je mleko emulzija masti, koloidna raztopina beljakovine ter raztopina sladkorja in soli. Treba pa je poudariti, da mleko znanstveno še

ni do kraja raziskano in da se znanost vsako leto obogati z novimi dognanji o njem.

Sto gramov mleka nam da 64 kalorij. V 100 g mleka je 85 % vode, 3,4 % beljakovin, 4,7 g ogljikovih hidratov in 4,3 g maščob. Pod mikroskopom vidimo v mleku mnogo drobnih mastnih kapljic v obsegu 0,003 mm. Kako drobne so te kapljice, si lahko približno mislimo, če računamo, da bi merila površina vseh teh kapljic iz litra mleka, položeni drug drug poleg druge, kakih 300 m². V mleku z večjim odstotkom maščob je tudi več mastnih kapljic.

Med beljakovinami mleka je treba omeniti kazein, v katerem so najvažnejše za razvoj človeškega telesa nujno potrebne aminokisliline. Kadar govorimo o hranilnosti mleka, moramo omeniti laktozo ali mlečni sladkor. V

kravjem mleku je približno 4,7 % laktoze, v materinem pa 6,3 %. Zato moramo pri prehrani dojenčka s kravjim mlekom le-temu zmeraj dodati nekaj sladkorja. V mleku so vitamini A, D, E, B₁, B₂ in C. Največ je vitaminov A, B₁ in B₂. Vitamin A je nujno potreben za zdravje sluznice. Če primanjkuje tega vitamina; lahko nastanejo motnje v vidu, kakor na primer kurja slepota. Vitamin A je zelo odporen proti toploti. Pasterizacija, sterilizacija, sušenje in konzerviranje bistveno ne vplivajo nanj. Vitamin B₂ in B₁₂ vplivata na rast in vzdrževanje prebavil. Vse kaže, da je polet v mleku veliko več vita-

Čedni obleki za doma.

mina B₂ kakor pozimi. Vitamin D je važen za organizem, ker preprečuje rahitis. Ta vitamin vzdržuje tudi pravilno razmerje med fosforom in kalcijem ne le v krvi, marveč tudi v tkivu. Vitamin D je polet v mleku štirikrat več kakor pozimi. Da bi bil vitamin D v mleku tudi pozimi, v modernih mlekarah obsevaajo mleko s kremenčevimi lučmi. V mleku je tudi nekaj vitamina C, ki ga pa uničimo, če mleko segrejemo. Razen tega je v mleku še nekaj vitamina E, nujno potrebna za normalno funkcijo ženskih in moških spolnih žlez.

Kot vir kalcija je mleko zelo važno živilo v človeški prehrani. V njem je tudi nekaj fosfora. Treba je poudariti važnost mleka kot vira mineralnih snovi, zlasti v prehrani otrok, kajti kalcij in fosfor sta važna gradivo za sestavo kostnega tkiva. V mleku najdemo tudi sledove železa, bakra, natrija in magnezija.

Vidimo torej, da sodi mleko med redka živila, v katerih je mnogo za naš organizem važnih hranilnih snovi. Važnosti mleka v prehrani otrok ne moremo nikoli dovolj poudariti. Otrok potrebuje dnevno približno pol litra mleka, odrasel človek približno 3 dcl, priletni ljudje pa približno toliko kakor otroci. Pomanjkanje mleka v prehrani prebivalcev naših mest je bolj sezonskega značaja. Ko bomo imeli moderne mlekarne in zbiralnice, nam mleka tudi v mestih ne bo več primanjkovalo. Tedaj bo mleko polet in pozimi prvo živilo, ki bo zmeraj na naši mizi.

B. Savič

S kisom prav lepo očistimo posodo, v kateri grejemo vodo. Zadržuje, da v njo vlijemo 50 odstotno mešanico kisa in vode in jo pustimo pre- vrtati.

ANATOMIJA SODOBNEGA POHIŠTVA

VAŠE STANOVANJE

V vprašanih projektiranjih in urejanja stanovanj je zdaj bolj kakor kdaj koli pereče znano antično geslo: »Človek je mera stvaril!« Obsežne študije človeških mer in proporcij izvirajo že od Egipčanov in zadnja leta so s sodelovanjem mnogih strokovnjakov preslele okvir čisto geometrijskih raziskav. Strokovnjaki so jih izpopolnili z ugotovitvami fizioloških analiz, ki so jih na podlagi mnogih rentgenskih posnetkov objavili nekateri švedski in angleški strokovnjaki.

Često se n. pr. vprašamo, kakaj se nam zdi en stol udoben, drugi pa ne, ali pa pravimo, da je preozek, previsok, preširok itd. Odgovor najdemo v meri. Tu hočemo predvsem opozoriti na značilne mere sedečega in stoječega človeka. Zaradi preglednosti smo jih posplošili in izračunali glede na višino »srednjega človeka« (170 do 180 cm) in na višino njegove dvignjene roke (215 do 220 cm). Tako je vsaka

mera posebej odvisna od osnovnih velikosti A in B.

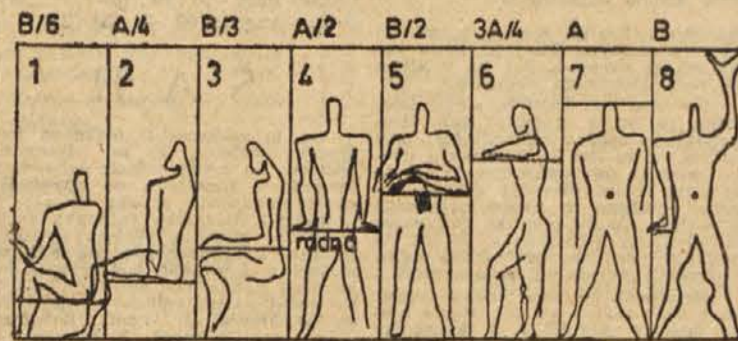
Sedenje pri delu in med počitkom (na stolu in v naslanjaču) zahteva posebno višino in različne lege hrbtenice in ramen, tako tudi različne mere naslanjalo za roke. Kadar sedi človek za pisalno mizo, sedi navadno pokonci ali nekoliko sklonjen naprej. Sedež mu mora omogočati, da lahko spremeni položaj, da se ne utruji, če dolgo sedi. To je vsekakor tudi važen psihološki čimtelj, ki postaja čedalje važnejši. Za mero višine sedeža ni priporočljivo nad 43 cm (A 4), čeprav je sedež po navadi ali starih receptih visok skoraj zmeraj 46 cm ali pa še več. Zadnja stran sedeža mora biti v isti črti s prednjim robom naslanjača (B 6) in njegova višina se navadno giblje od 36 do 58 cm. Za naslanjač, v katerem človek počiva, višina ni zmeraj enaka. To je razumljivo, kajti v tem primeru mora človek izbirati med dvema načinoma sedenja; ali sedi v naslanjaču močno zleknjen ali pa v polnaslanjaču z manjšim naklonom sedeža in naslanjala. Višina zadnje črte sedeža določa položaj, ni pa potrebno, da bi bilo naslanjalo visoko nad 30 cm (A 6), da se človek lahko dvigne in vzravna. V obeh primerih naj bo naslanjalo v višini kolena, tako da znaša višinska razlika med sedežem in naslanjalom kakih 18 cm (ali B 12).

Višina mize je morda najmanj važna. Ker pa je med predlaganimi merami in višino miz, namenjenih trgu, dokaj velika razlika, lahko napravimo primerjavo. Napaka je namreč spet v pododgovanih navadah, ker so narejene te mize (predvsem pisalne) po starih avstrijskih načrtih in nekako normirane na 78 × 156 × 78 cm ali prevedeno na staro mero (ki se je v mizarjskih merilih ohranila do današnjih dni) 30 × 60 × 30 col. Vidimo torej, da nas na mere pisalnih miz takšnih dimenzij vežejo samo navade, da pa je višina gornje plošče, ki jo predlagajo medicinski in tehnični strokovnjaki, 70 do 75 cm (B 3), in sicer na podlagi anatomskih

in fizioloških analiz. (Mar je udobnejše, da je plošča v višini prsi in da je treba, če se boče človek nasloniti, dvigniti ves prsni koš, kadar predlagane višine ustrezajo črti plexusa in kolmecev?)

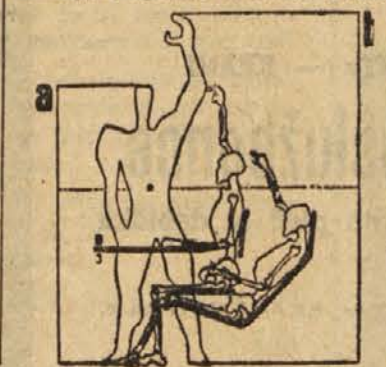
Manj važen je položaj mize, kadar človek pri njej počiva. Pa tudi tu gre za višino plošče. Takšne mizice so skoraj zmeraj visoke tako kakor naslanjalo na-

se nam pri delu ni treba naporno sklanjati in pretegovati. V Ameriki in Angliji imajo gospodinje šteditnice in umivalnice visoke 91,5 cm, na Švedskem 90 cm. Umivanje posode namreč traja precej dolgo in zato žensko bole kosti ali pa čuti motnje v notranjih organih, če se mora preveč sklanjati. Tu žal ni moč pomagati, ker imamo pri nas šteditnice v tipizirani višini 80 cm.

slanjača in narejene so tako, da ima človek vtis, kakor da sedi za jedilno mizo. Sodobna mizica naj bo predvsem visoka tako kakor sedež (B 6). Običajno mizico pa lahko postavimo v kot, da stoji na njej svetilka, vaza s cvetjem in podobno.

Zadnja v vrsti važnih višin je vsekakor mera delovne mize, pri kateri človek stoji (A 2). Če mislimo na stanovanje, naj bo delovna miza po meri prilagoden kuhinjski opremi in mizi. Tako

Teh nekaj predlaganih popravkov v merah pohištva poveča njegovo praktično uporabo in udobnost. Pravilna mera pisarniških miz in stolov pa pripomre k večji storilnosti.

Arch. Sl. Vasiljevič

PIKANTEN GOVEJI JEZIK

Goveji jezik umijemo in ga položimo v mrzlo vodo. Pri- stavimo ga na štedilnik in ku- hamo tako dolgo, da odstopi po jeziku koža. Ojupljen jezik položimo v kozico, ga zalijemo z juho, osolimo, dodamo ve- liko na majhne koščke nare- zano kislo kumarjo ter vso ju- so zelenjavo, veliko žlico kis- le smetane in kozarec rdečega vina, če vina nimamo, okisa- mo s kisom ali limoninim so- kom. Vse skupaj kuhamo do mehkega, potlej pa narežemo v omako paradiznik ali rdečo papriko in precej drobnjaka. Omaka mora biti pikantna, zato jo še popoprte ali do- daste kalcino drugo močno za- cimbo (gorčico). Jezik nare- žemo na kose, ga naložimo na krožnik, polijemo z omako, zraven pa serviramo pire krompir.

ŠOLSTVO

Uprava Industrijske steklarske šole v Rogški Slatini razpisuje v šolskem letu 1955-56 vpis učencev za študij naslednjih poklicev: steklobruljalec, steklobrusilnik, steklobrusilnica, steklobrusilnica, laminirno napisani prijavi je treba priložiti zadnje šolsko spričevalo, izpis iz rojstne matične knjige, zdravniško spričevalo, življenjepis, potrdilo o imovinskem stanju. V prijavi mora kandidati izjaviti, če želi študirati v internatu. Učna doba traja 3 leta, v času šolanja prejemajo študenti mesečno nagrado v I. razredu 1000 din, v II. razredu 1500 din in v III. razredu 2000 din, če stanujejo izven internata. Učenci, ki se oskrbujejo v internatu, plačajo za vzdrževanje 2000 din mesečno, za nagrado pa razpolaga šola. Učenci se nagradijo po učenem uspehu. Odiščne in splošno šolske stroške študenti plačujejo iz lastnih sredstev. Prednost pri sprejemu imajo kandidati z višjo šolsko izobrazbo (2-4 razrede nižje gimnazije), in ob istih pogojih partizanov. Vsi prijavljeni bodo pred sprejemom preizkušeni, kandidati za steklobrusilnike in steklobrusilnice pa posebej iz risanja. Prouk se začne 1. septembra. Učenci bodo dodeljeni v šolski in v Rogški Slatini, Hrastovci in Piranu, kjer bodo po dovršenem šolanju zaposleni. Prijave pošljite do 30. junija na upravo steklarske šole, Rogška Slatina.

o dovršeni nižji šoli (pogoji 3 ali 4 razrede gimnazije ali 8-letka), potrdilo o premoženjskem stanju, kratek življenjepis (navesti socialno stanje staršev, število otrok, deležba v različnih kulturnih in fakultetnih sekcijah itd.). Nekatere prošnje in prošnje brez priloženih listin se ne bodo upoštevale. V prošnji je treba navesti točen naslov in zadnje železniško postajo ter poklic, za katerega se želi kandidati izjaviti. Prošilec naj tudi navede, če želi študirati v Domu, Prouk je teoretičen in praktičen ter traja tri leta. Po končanem šolanju se učencem dodeli služba v železniških podjetjih. — Ravnateljstvo šole.

INDUSTRIJSKA ŠOLA »LITOSTROJ« LJUBLJANA

bo vpisovala učence v I. razred za šolsko leto 1955-56 v dneh od 1. junija dalje, vsak dan (razen nedelje) od 8 do 12 za poklice: livar, modelni mar, strojni ključavničar in strugar. Vpisujejo se lahko vsi telesno in duševno sposobni državljani FLRJ, starši od 14 do 18 let. Prednost imajo kandidati z dovršeno nižjo gimnazijo in ob istih pogojih otroci padlih borcev. Vsi prijavljeni bodo pred sprejemom preizkušeni. V času šolanja prejemajo učenci mesečne denarne nagrade po doseženem učenem uspehu, in sicer: učenci 1. letnika od 1500-2000, učenci 2. letnika od 2000 do 2500 din, učenci 3. letnika od 2500 do 3500 din. Učenci livarji dobivajo še poseben mesečni dodatek 500 din. Za vpis je potrebna prošnja, kolkovana s 30 din, rojstni list in zadnje šolsko spričevalo. Tisti, ki bodo stanovali v internatu, pa morajo priložiti tudi prijavo za sprejem v internat. Vzdrževalna v internatu stane 3500 din mesečno. Vse ostale informacije lahko dobite od uprave šole pisмено ali telefonično na št. 21-810 do 21-819, interno 417.

Razpis stipendij. Svet za prosveto in kulturo OLO Celje razpisuje za šolsko leto 1955/56 stipendije za študij na spodaj navedenih šolah:

- a) Višja pedagoška šola (stedeče skupine) matematika — fizika 3, angleški — slovenski jezik 4, glasba — slovenski jezik ali zgodovina 4, risanje — ročna dela 4, defektologija — ortopedagogika 1. — Prirodoslovno — matematična filozofska fakulteta: matematika — fizika 2, slovenski jezik 2. — c) Ekonomska fakulteta: 3. — d) Pravna fakulteta: 4. — e) Medicinska fakulteta: 5 za splošnega zdravnika 1, za zobozdravnika 2 in za preventivno 2. — f) Farmaceutvska fakulteta: 5. — g) Veterinarska fakulteta: 2. — h) Višja šola za medicinske sestre 5. — i) Višja strokovna šola za socialne delavce: 2.

Srednje strokovne šole: a) Učiteljske: 10. — b) Ekonomska srednja šola 6. — c) Srednja medicinska šola: 6. d) Srednja farmacevtska šola: 4. — e) Srednja zobozdravniška šola: 3. — f) Srednja glasbena šola: 4. — g) Srednja vzgojiteljska šola: 2. — h) Administrativna šola: 4. — i) Šola za bolničarje: 5. — j) Babiška šola: 5. — k) Šola za sanitarne tehničarje: 4. — l) Šola za zobne instrumentarke: 4.

OLO Celje, Svet za prosveto in kulturo, bo podeljeval stipendije samo zgoraj razpisanim skupinam in šolah. Za podelitev stipendij pridejo v poštev samo dijaki iz področja OLO Celje. Višina stipendij za redni študij na fakultetah in višjih šolah je do 7000 din; za študij na srednjih strokovnih šolah pa do 5000 din.

Prošnje s podrobnejšim opisom poteka študija in prošnje materialnih razmer je vložiti pri Svetu za prosveto in kulturo OLO Celje do zaključno 15. julija 1955. K prošnji je priložiti potrdilo o premoženjskem stanju, potrdilo o študijskem uspehu (spričevalo v ooverloženem prepisu) ter mišljenje mladinske odnosno študentske organizacije. Stipendijci imajo še sklenjene pogodbe z OLO SPK, naj ne vlagajo ponovnih prostij, ampak naj predložijo samo obvestilo o položnih izpizih na fakultetah, iz srednjih strokovnih šol pa prepise spričeval.

Tajništvo Sveta za prosveto in kulturo OLO Celje

RAZPIS

za sprejem učencev v grafično stroko

Združene grafičnih podjetij Jugoslavije, sekcija za LR Slovenijo, sporoča, da bo vpisovanje učencev za podjetja grafične stroke od 15. junija do 15. julija 1955.

Vpisovanje bo vsak dan od 7. do 14. ure v prostorih sekcije Zdrženja v Ljubljani, Trig Osvobodilne fronte 14/IV.

- Pogoji za sprejem vajencev: 4 razredni nižje srednje šole, fizično in duševno zdrave, uspešno opravljeni sprejemni izpiti iz slovenščine, matematike in risanja (na Zdrženju).
- Pri vpisu je treba predložiti lastnorčno pisano prošnjo, zaključno spričevalo nižje srednje šole.
- Prošilci za tiskarne v Celju, Mariboru in Kranju naj vlagajo prošnje direktno na podjetja.
- Sinovni borci NOV imajo po uspešno opravljenem izpitu prednost za sprejem v uk.

Združene grafičnih podjetij Jugoslavije, sekcija za LR Slovenijo

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Francoski film

»Gospod Ripois«

Tednik: Filmske novice št. 23. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja angleškega filma Tihotapci. — V glavni vlogi Gerard Philippe. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje za matinejo pa od 8 dalje.

KINO »KOMUNA«

Ameriški film

»Protiletalska zaščita«

Tednik: Filmske novice št. 23. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Stan Laurel in Oliver Hardi. — Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 8 dalje.

KINO »SLOGA«

Nemški film: »Tromba«

Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Rene Dehgen in Angelika Hauff. — Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 8 dalje.

KINO »SOCA«

Angleški film: »Tihotapci«

Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje.

LETNI KINO »BEZIGRAD«

Angleški film: »Tihotapci«

Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje.

LETNI KINO »DOM JLA«

Brazilski film: »Razbojnik«

Predstave ob 20.30. Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih uro pred pričetkom predstave.

JESENICE: »RADIO«

Angleški film: »Vidim mrežnega tučca«

Predstave ob 16, 18 in 20. Dopodne ob 10 matineja francoskega filma: »Slavčki v kletici«.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film

»Stalag 17«

V glavni vlogi William Holden in Don Taylor. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Prodaja vstopnic dopoldne do nadaljnjega odpade. Film je na programu danes zadnjičkrat.

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film

»Titanik«

V glavnih vlogah Clifton Webb, Barbara Stanwyck in Robert Wagner. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Danes zadnjič.

UPRAVNI ODBOR

POSAVSKIH RUDNIKOV SVINCA, CINKA IN BARITA — ŠKOFLJICA

RAZPISUJE

po členu 95 uredbe o ustanavljanju podjetij (Uradni list FLRJ št. 51-424/53)

mesto

samostojnega knjigovodje(kinje)

Pogoji: Ekonomska fakulteta s 3-letno prakso ali srednja šola s strokovnim izpizom in 5-letno prakso kot samostojni računovodja. — Plača po tarifnem pravilniku.

Ponudbe z navedbo dosedanj prakse in zaposlitve pošljite do 26. junija 1955 na upravo rudnika.

Nadalje sprejmemo:

1) finančnega knjigovodjo(kinjo)

z najmanj 3-letno prakso v knjigovodstvu in ustrezajočo šolsko izobrazbo;

2) materialnega knjigovodjo(kinjo)

z ustrezajočo šolsko izobrazbo in 3-letno prakso v vodenju materialnega knjigovodstva;

3) blagajnika(čarko)

za vodenje evidence in ostalih del v knjigovodstvu s 3-letno prakso ter ustrezajočo šolsko izobrazbo.

Pod navedbo točke 1-2 in 3 je plača po tarifnem pravilniku. — Vse ponudbe z navedbo dosedanj zaposlitve in prakse je poslati na upravo rudnika do 26. junija 1955. — Nastop službe s 1. julijem 1955 ali najkasneje 1. avg. 1955.

Ker se pa po sklepu upravnega odbora rudnika zaradi širše perspektive razvoja obrata Šitarjevec preseli uprava rudnika s 1. avgustom 1955 v Litijo, iščemo uslužbenca za nova razpisana mesta iz tega okoliša.

Pripominjamo pa, da rudnik za sedaj ne razpolaga s svojimi stanovanji in se bodo morali uslužbenca voziti z vlakom, zveze so ugodne iz vseh smeri.

Reflektanti naj vložijo prošnje pisмено ali ustmeno na upravo rudnika v Škofljici.

2167

Protiperonosporna služba

Poročilo za dne 11. junija 1955

Srednja dnevna temperatura se je včeraj gibala med 16 in 18 stopinj Celzija, na Primorskem pa med 18 in 21 stopinj. Deževalo je po vsej Sloveniji, razen v okolici Kopra. Največ dežja je padlo v Ajdovščini, 44,9 mm. V okolici Vipolže in Smarja pri Sežani je med dežjem padala toča.

Napoved: Opozarjamo vinogradnike Primorskega sektorja, da takoj začnejo z drugim škropljenjem.

Do vključno 12. junija naj bodo škropljeni vinogradi v okolici Kopra, Izole in Skočjana pri Kopru.

Do vključno 13. junija naj bodo škropljeni vinogradi v okolici Črna Kala in Kubeda.

Do 14. junija naj škroplje vinograde v okolici Sempetra pri Gorici in v vseh Gorških brdih.

Do 15. junija naj bodo škropljeni vinogradi v okolici Ajdovščine, Temnice, Komna, Lož pri Vipavi in Smarja nad Koprom.

Povsod, kjer je med 10. in 11. junijem padala toča, začnite takoj z drugim škropljenjem.

Ponovno vas opozarjamo na kvartilno škropljenje, posebno na splošni strani listov.

Uprava hidrometeorološke službe in Kmetijski inštitut

PRODAMO:

elektromotor

z reduktorjem, znamke »Stemens - Schuarts« — tip R 6-2672-6 B, 3 k, zvezda 6000 V, 24,4 A, 150 kW, obr. 985/m, 50 per/a, cos = 0,84;

električne škarje

novi, za rezanje pločevine do 2 mm debeline, 50 cm širine in poljubne dolž., znamke »Mead Morrison«;

stružni avtomat

za les, znamke »Hempel«;

stroj za brušenje

okroglih palic, nov, kompletan;

vrtalni stroj za les

nov, devetglavi;

verižni rezkar

tesarski, znamke »Festo«.

Ogled strojev vsak dan v

»Kombinat lesne industrije« Logatec

2156

Prodamo

dve kompletni Francisovi turbini

novi — od 18 in 6 KS

VALJČNI MLIN — ČRET 1 — CELJE

C 192

TOVARNA USNJA »STANDARD« — KRANJ

razpisuje mesto tehničnega vodje

Pogoji so file: inženir kemije s 5 let prakse v usnjarski industriji; usnjarski tehnik z 10 let prakse v usnjarski industriji ali usnjarski strokovnjak s 15 let prakse v usnjarski industriji.

Plača po tarifnem pravilniku. — Ponudbe pošljite do 30. junija t. l. upravnemu odboru tovarne.

K 169

ZDRAVILIŠČE DOBRNA

RAZPISUJE sledeča delovna mesta za:

ZDRAVNIKA GINEKOLOGA

interesent zdravniške splošne prakse ima možnost specializacije za ginekologijo;

MEDICINSKO SESTRO

z najmanj enoletno prakso;

BOLNIČARKO

z najmanj triletno prakso.

Osnovna plača po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku. — Prošnje je vložiti na upravni odbor Zdravilišča Dobrna.

2165

PRODAMO

industrijski sesalec za prah

s trofaznim motorjem, podpritisk 300 VS mm

Naslov v oglasnem oddelku »Ljudske pravice«

2166

Lovrenc na Pohorju (500 m) planinsko letovišče,

klimatsko zdravilišče in lepa izletniška točka, v osrčju vedno zeleneza Pohorja, vabi odihla in razvedrila pohorbe.

»PENZION IN RESTAVRACIJA POHORJE«

(prej Büttner) — vas vključno vabi.

Celodnevni penzion z dobro in izdatno hrano 500 din za osebo. — Počastite nas s svojim obiskom in potrdili se bomo, da vas zadovoljimo.

Kolektiv gostinskega podjetja Lovrenc na Pohorju

2153

Ugodno prodamo

hidravlično stiskalnico

1800 ton — brez črpalke

»TESNILKA« — tovarna tesnil in plastičnih mas

MEDVODE — Telefon 21

2098

OBIŠČITE

sejem mednarodnega pomena

V LESKOVČU od 17.—24. VII.

Razstavljajo proizvajalci in predelovalci tekstila in strojev, tako iz države kakor tudi iz inozemstva. — Na železnici 25% popust.

Ljudski odbor mestne občine Izola, okraj Koper

RAZPISUJE

sledeča delovna mesta:

V UPRAVI LJUDSKEGA ODBORA MESTNE OBČINE:

- referenta za prosveto in kulturo — pogoj popolna srednja šola in najmanj 5 let prakse v prosvetni stroki. V poštev pridejo tudi učitelji;
- referenta za statistiko in evidenco — pogoj popolna srednja šola in najmanj 5 let prakse v statistični stroki;
- načelnika tajništva za gospodarstvo in komunale zadeve — pogoj ekonomist z najmanj 10-letno prakso v gospodarstvu;
- referenta za obrt — pogoj popolna srednja šola in najmanj 5 let prakse v gospodarstvu;
- gradbenega tehnika — pogoj najmanj 5 let prakse;
- finančnega inšpektorja — pogoji po uredbi;
- tržnega inšpektorja — pogoji po uredbi;
- strojejsko, po možnosti z znanjem stenografije.

ZA OBRATNE OBRATE DRUŽBENEGA SEKTORJA:

- mizarskega mojstra za upravnika mehanične mizarske delavnice;
- ključavničarskega ali inštalaterskega mojstra za upravnika ključavničarsko-inštalaterske delavnice;
- pletiskega mojstra za upravnika pletiske delavnice;
- 7 upravnikov gostilne — pogoji: kvalificirani gostinci z večletno prakso in najmanj nižjo srednjo šolo.

Plače za uslužbenca v upravi po uredbi in dopolnilne plače; za ostale pa po tarifnem pravilniku oziroma dogovoru.

Družinska in samska stanovanja zagotovljena.

Prošnje z življenjepisom ter opisom dosedanj službovanja je poslati na tajništvo LOMO Izola najkasneje do 23. junija 1955.

IZLET V GORSKI SVET

Iz Celja, ki leži na najnižji točki Spodnje Savinjske doline, je do Smartnega ob Paki urovožnje z vlakom. Kakih 25 kilometrov dolga Savinjska dolina, skozi katero drži železnica in

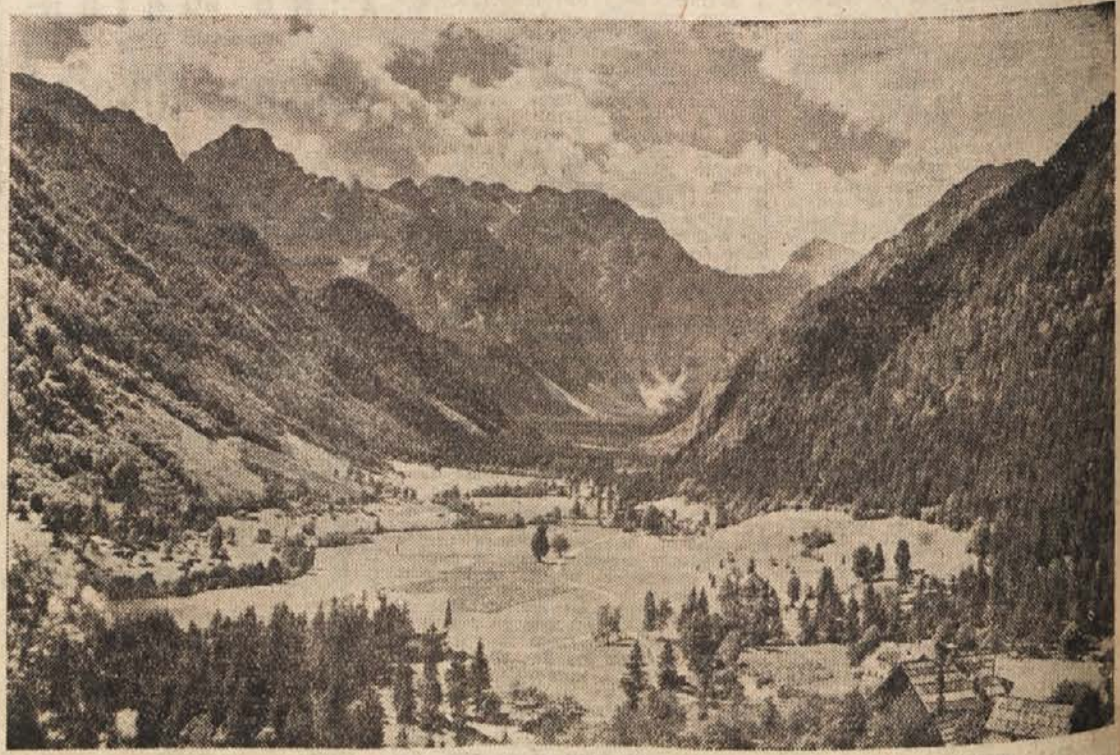
tudi s 17 privatnimi sobami za 50 ljudi.

Radmirje ima dragoceno baročno zakladnico. Vas je ob križišču cest v Gornji Grad, Mozirje in Ljubno. Na tem območ-

Ljubno sodi med najlepša naselja v Sloveniji. Leži 450 m nad morjem in ima prelepo okolico. Izletniki in turisti se radi ustavljajo v prijazni vasi, ki je znana tudi po dogodkih v narodnoosvobodilni borbi. Pri kupna gostišča »Pri Češpovcu«, »Pri Lesjaku«, »Pri lovcu« in prehodno gostišče »Na trgu« imajo skupno zmogljivost za 150 gostov. Na razpolago je tudi 7 sob ter 32 sob v privatnih stanovanjih, skupaj 56 postelj. S privatnimi sobami razpolaga Turistično društvo v Ljubnem ob Savinji.

Kmalu nad Ljubnim se prične romantična dolinska soteska gornje Savinje, ki vodi v Logarsko dolino. Na tej poti leži ob sotočju Lučnice in Savinje prav tako slikovito naselje Luče (520 metrov nadmorske višine). Izleti v območje Raduhe, Korošice, Podvolovjeka, dalje znamenitega Robanovega kota, Dleskovške planote ter kopanje v Savinji ali Lučnici, so privlačnost za številne letovištarje in turiste. Kdor ljubi mir in čist gorski zrak se bo prav gotovo predal objemu Savinjskih Alp. — Nedaleč od Luč je tudi znamenita 15 metrov visoka skala — Igla.

Luče imajo penzijsko gostišče »Ojstrica«, s kuhinjsko zmogljivostjo za 50 oseb; ima tudi 6 sob s 14 posteljami. »Raduha« ima zmogljivost za 60 oseb ter

Logarska dolina

Dejavnost Gostinske zbornice

vinje — leži v višini 1400 metrov krnica Okrešelj, ki jo obdajajo severna ostenja Brane, Turske gore, Križa, Rink in južne stene Mrzle gore. Kraj je izhodišče za Olševo, Matkov kot in Okrešelj in je sploh turistična privlačnost za letovištarje vseh vrst, izletnike, planince in alpiniste.

Predvojnega turističnega razmaha Logarska dolina še ni dosegla. Med vojno je okupator požgal 5 hotelov in šele 1953 je Planinsko društvo Celje odprlo prvo turistično postojanko »Planinski dom«. Hotel ima 35 sob — blizu 100 ležišč, v dependansi pa 8 sob s 50 posteljami. Na razpolago je velika jedilnica za 130 gostov. Dnevna oskrba je 600 din, člani PD imajo 50 din popusta. Hotel »Sestre Logarjence« ima 8 sob s 16 posteljami. Zmogljivost kuhinje je za 60 ljudi, oskrba 400 do 450 dinarjev. Razen naštetih, je tu še manjše gostišče »Plesnike«. V Logarski dolini, blizu »Planinskega doma«, nameravajo postaviti Zadrugačiči počitniški dom, ki bo imel poleg sob še društvene prostore.

Soštanjsko — Velenjska kotlina nima večjih turističnih postojank, kot smo jih na primer srečali v Zgornji Savinjski dolini. Poleti je najbolj privlačna izletniška točka Velenjsko jezero — pridobitev novejšega časa. Jezero je primerno za vse vrste vodnega športa. Tudi ribiči pridejo na svoj račun. V neposredni bližini Velenjskega jezera je za obiskovalce na razpolago 11 weekend hiše; v vsa-

Gostinska zbornica za področje obeh dolin združuje 76 članov ter jim pomaga reševati naloge v gostinstvu in turizmu. Naj omenimo poleg stalne organizacijske skrbi tudi izdatno

ciranih moči. Gostinci so obiskovali razne tečaje. Skupaj z Gostinsko zbornico v Celju je priredila Zbornica iz Smartnega ob Paki tečaj za poslovodje gostišč; le-tega se je udeležilo 15

Luče

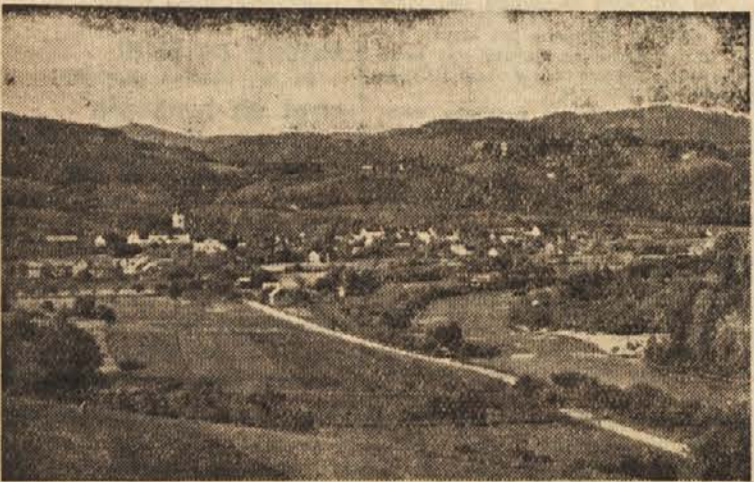
materialno in strokovno pomoč, ki jo posreduje Zbornica. Za manjša obnovitvena dela v gostinstvu daje združenje brezobrestne investicijske kredite, odplačljive v treh letih. Naku-

gostinskih delavcev iz gornje-savinjskega območja. Sedem gostincev iz teh krajev obiskuje Gostinsko šolo v Ljubljani, nekateri od teh pa dobivajo celo štipendije. Gostinske zbornice Smartno ob Paki.

Vsako leto priredi Zbornica za svoje članstvo strokovne izlete in ogled večjih turističnih in gostinskih razstav. — Kolikor je mogoče, si soštanjska Gostinska zbornica prizadeva urediti tudi 10-letni turistični načrt. S turističnimi in planinskimi društvi iz posameznih krajev je bilo vzpostavljeno večje sodelovanje, ki zelo koristi turizmu v teh krajih. Omenjenim organizacijam je Zbornica dala tudi denarno pomoč v skupnem znesku pol milijona dinarjev.

Res, da so v zgornji savinjski in soštanjsko-velenjski kotlini še marsikje nerešeni problemi, saj so med vojno bili važnejši gostinski objekti do temeljev porušeni, se vendar zaupa lep napredek. Skrb za izboljšanje osnovnih pogojev turizma v teh krajih je nedvomno tudi ena najvažnejših nalog Gostinske zbornice. Le-ta pa je doslej v glavnem prispevala lepe deleže k skupnim naporom za obnovo turizma.

FOTO PELIKAN — CELJE

Mozirje

moderna savinjska magistrala, je svojevrstno zanimiva. Več kot 1500 hektarov skrbno obdelanih hmeljskih nasadov dobesedno krasijo bogato dolino ter zato upravičeno nosi ime »dolina zelenega zlata«. Tod je tudi edinstvena zgodovinska znamenitost — rimska nekropola v Sempetru v Savinjski dolini.

Torej, namenili smo se v Zgornjo Savinjsko in Saltsko dolino. — Smartno ob Paki, kjer stoji novo, a hkrati eno najlepših železniških postajnih poslopij v naši ožji domovini, je glavno izhodišče v čudovit gorski svet z mnogimi turističnimi postojankami, v svet poln privlačnih naravnih lepot. Iz Smartnega ob Paki so dnevno dopoldne in popoldne avtobusne zveze z najvažnejšimi kraji Zgornje Savinjske doline, tudi za Logarsko dolino.

V Smartnem dobro skrbijo za okrepčilo prehodnih gostov. Tu so tri gostišča, in sicer: gostišče »Pri kolodvoru« (ima tudi 1 sobo), gostišče »Na križišču« (4 sobe — 6 postelj) ter točilnica »Pri grozdu«. — Ob izhodu v Mozirsko planino je priljubljeno zasebno gostišče »Mihelc«, v Gorenju pa gostišče »Pri Srebrnetu«. Za pod zob in žejno grlo je vsega dovolj!

Da vam gostilne lahko postrežejo z raznovrstnimi pijačami, skrbi Trgovina z vinom v Smartnem ob Paki. Podjetje zaglaga gostišča z dobrim in izbornim vinom, z žganimi pija-

ju so gostišča »Pri pošti« (5 sobe — 6 postelj), točilnica »Planinka«, v Okonini gostišče »Kolenec«, gostišče »Savinčan« v Rečici ob Savinji (4 sobe — 6 postelj). V Kropi je gostišče »Pri Friclu«, Kolarje — gostišče »Dreta«, v Nazarju — »Nazarje« ter restavracija »Savinjac« z le-

Gornji grad

pim vrtnom. Točilnice so tudi v Bočni in Smartnem ob Dreti.

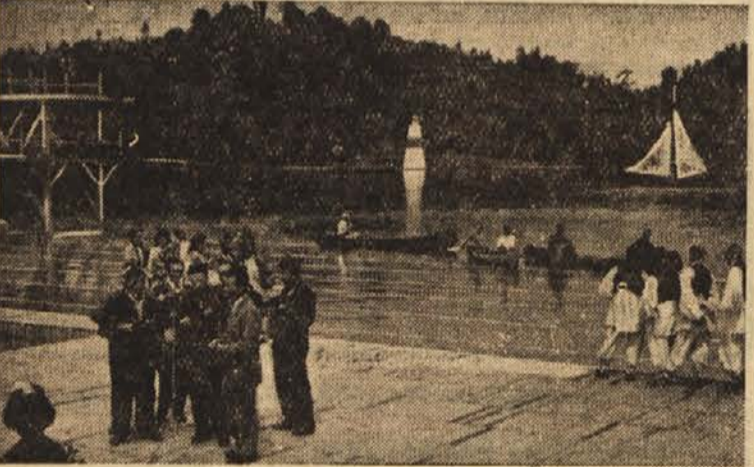
Obdan s starimi gozdovi in visokimi gorami (Menina planina, Rogatec, Črnilec itd.) leži 434 m nad morjem Gornji Grad. Starodavni trg je manjši letoviški kraj s številnimi zgodovinskimi spomeniki. Izleti so možni v razne smeri sredogorja

8 sob s 16 posteljami. Tod imajo še točilnico brezalkoholnih pijač »Berginec«, v bližini pa je še gostišče Kmetijske zadruge, med Lučami in Ljubnim pa prehodno gostišče »Strugec«. Dnevna oskrba je 400 do 450 din.

Zadnja turistična postojanka na poti v Logarsko dolino je Solčava (660 m). Vas je bila med vojno porušena in tako so bili prizadeti tudi turistični objekti. Sele pred nedavnim je bil zgrajen trinadstropni hotel »Rinka«, kjer gostinski lokal že obratuje. Kuhinjska zmogljivost je za 200 ljudi. Hotel ima 19 sob za približno 50 ljudi, vendar še niso opremljene. Vse kaže, da bo sredi letošnje sezone tudi to uresničeno. S tem bo Solčava precej pridobila v turističnem pogledu. — Penzijsko gostišče »Rogovilec« ima zmogljivost za 60 oseb, poleg tega ima tudi 22 sob s 34 posteljami. V obeh stane dnevna oskrba 450 do 500 dinarjev.

Poslednji kilometri poti. Avtocesta se vije ob razpenjenih valovih bistrice Savinje, dokler ne doseže cilja — Logarsko dolino. O biseru visokogorskih letovišč Slovenije lahko poveemo mnogo, mnogo. Logarska dolina leži na višini 750 metrov, dolga je 10 kilometrov in mestoma široka tudi do 800 metrov. Pred približno 100 leti so dolino prišli občudovati prvi obiskovalci, šele pozneje je zaslovela daleč preko meja. Francoski prirodoslovec Ami Boue je trdil, da se ta dolina po svoji razkošni lepoti lahko kosa edinole z znano dolino Cirque de Gavarnie v Pirenejih.

Dno doline pokrivajo temni gozdovi in pisane sončne trate ter bogato vodovje Črne, Savne in Jezere. Zelenci smaragd obdajajo sive skale, na najvišjih vrhovih pa se blešči snežna odeja. Na koncu doline — zibelke Sa-

Velenjsko jezero

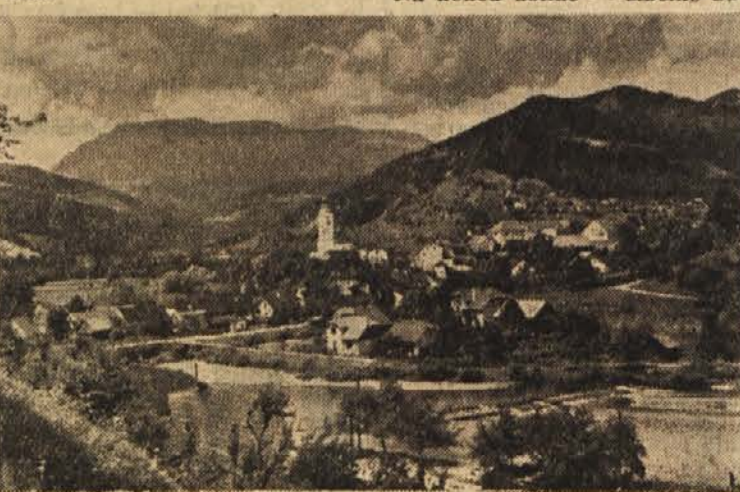
čami in brezalkoholnimi pijačami.

Pojdimo naprej.

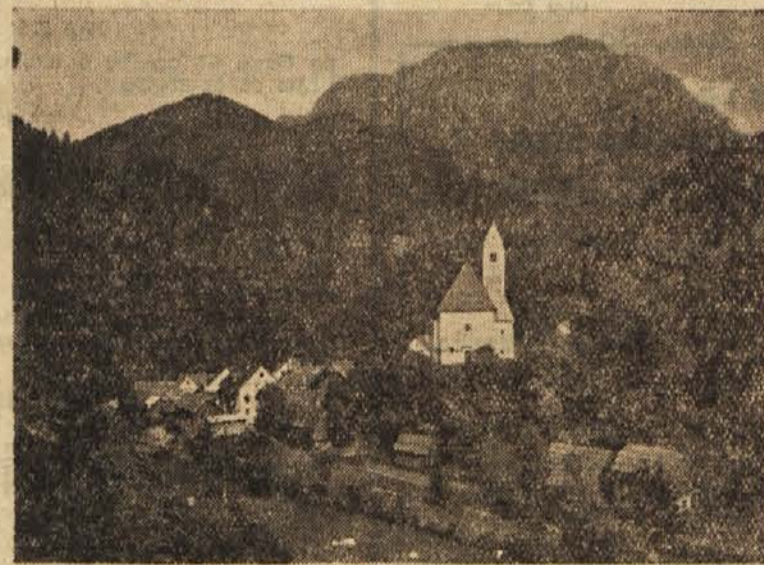
Od Smartnega ob Paki pa do Logarske doline je več pomembnih turističnih postojank. Vseh naravnih lepot v njihovi okolici ne bi nadrobno opisovali, kajti tudi najboljši opis le-teh ne more prikazati take, kot jih je ustvarila narava.

Za gorskim masivom Dobrovlje, ki oddaja Zgornjo ob Spodnje Savinjske doline, leži trg Mozirje (347 metrov nadmorske višine). Nekoč je kraj slovel kot eno najbolj priljubljenih letovišč. — Sedaj se turizem spet obnavlja.

Mozirje ima lepo lego, njegova čudovita okolica pa je primerna za krajše in daljše sprehode. Naokoli so lepi razgledi na Podgolte, Golte, Dobrovlje, Tolsti vrh, na Menino itd. Tu je tudi naravno kopalnišče. Nedaleč, na Mozirski planini, je privlačna in zelo priljubljena izletniška točka — Mozirska koča. Mozirje ima več gostišč. Penzijsko gostišče »Pri pošti« ima zmogljivost za 100 ljudi, razen tega ima 3 sobe — 6 postelj. Dnevni pension je 450—500 din. Gostišče »Gruda« ima 3 sobe — 6 postelj, zmogljivost kuhinje je za 20 oseb. Prav tako so še gostišča »Pod Mozirsko Planino« z dvema sobama, »Pod lipo« in »Pod celinami«. Slaščičarna v Mozirju nudi tudi brezalkoholne pijače in sladoled. Turistično društvo v Mozirju razpolaga

Ljubno ob Savinji

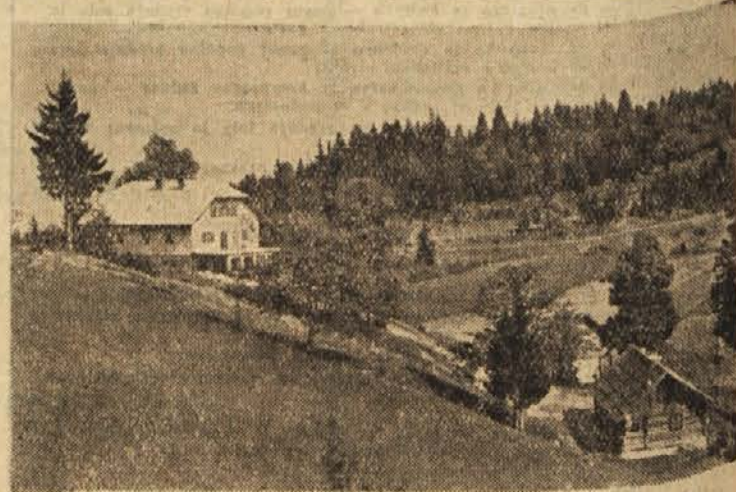
Solčava

ki so 4 ležišča. Restavracija »Jezero« je za 100 ljudi, razen tega je tod še letni kino. V Velenju lahko obiščete še »Kolodvorsko restavracijo«, slaščičarno, hife »Pri Zofke«, v Saleku gostišče »Verdele«, v Selu Salek »Pri kmetu«, ob izhodišču za Paški Kozjak gostišče »Nežac« ter postojanko PD Velenje na Paškem Kozjaku. — V Sentjanžu je gostišče »Delakorda«, v Sentilju »Pirhc«, Pesje: »Pri rudniku« in »Pri lipi« z 2 sobama. Družmirje ima gostišče »Pod klancem«. Soštanj ima novozgrajeno restavracijo »Paka«, pri glavnem objektu termoelektrarne, dalje gostišče »Pri mostu«, »Pri stari pošti«, »Pod gradom« in še gostišče z vrtno »Ograjseke«, kjer je vsako nedeljo tudi ples. V Topolščici je gostišče »Zalubersek«.

Priljubljena izletna točka v okolici Soštanja je »Andrejev dom« — St. Vid nad Belimi vodami. Dom upravlja Planinsko društvo Soštanj. Za obiskovalce je na razpolago 35 postelj in skupna ležišča za 50 ljudi. Dnevni pension je 450 do 550 din.

pili so tudi precej različnega porcelana in jedilnega pribora, vsega v vrednosti 2,5 milijona.

Enako skrbi Zbornica za strokovno vzgojo gostinskih delavcev. Samo lani so usposobili 20 kvalificiranih in 15 polkvalifi-

Andrejev dom — St. Vid nad Belimi vodami

Tam gori na hribčkih...

Včasih so na hribčkih v okolici Radgone gospodarili tujci. Tisti čas se ni tako daleč. Naših hribčkov, kjer uspeva najboljša vinska trta in raste izborno vino, so se polastili takrat, ko je nad našo deželo gospodovala avstrijska cesarska krona. Po prvi svetovni vojni jim ni nihče kratil pravic, ki so si jih vzeli sami in proti volji naših ljudi, ki se v prejšnjih stoletjih niso mogli upreti avstrijski fevdalni vladavini. Tako velikih posestev, da jih je pred vojno prizadela agrarna reforma, je bilo zelo malo; viničarji, ki so obdelovali manjše vinograde, pa so še na prejšnjem najboljšem izkoriščanju.

nja Radgona že merilo 550 ha, vendar ne samih vinogradov, ker je bilo tudi precej polj in travnikov. Pri tej površini se je gospodarstvo ustalilo vse do leta 1953, ko se je spet močno povečalo.

Takoj po končani vojni je nastalo v okolici Gornje Radgone mnogo kmetijskih in vinogradniških gospodarstev in ekonomij, ki pa jih sedaj ni več. Mnoga so se po nekaj letih samostojnega gospodarjenja združila z drugimi. Vzroki, ki so naravnost združitev ali priključitev, so bili različni, največkrat pa so to bile težave pri gospodarjenju, ki so neke imele izvor v neugodnih razmerah, druge

Vinogradniško gospodarstvo Gornja Radgona

je rodnost vinogradov močno povečalo

Vzorno urejena vinska klet

rešitev bi bila v razdelitvi gospodarstva na pretežno vinogradniški in poljedelsko živinorejski del.

Delitev Vinogradniškega gospodarstva Gornja Radgona po naravni legi ne bi bila težka. Videmski okoliš ima okoli 500 ha, negovski pa 250 ha pretežno poljedelskih zemljišč, kar bi lahko sestavljalo eno gospodarstvo. Več težav bi povzročilo to, da člani delovnega kolektiva na tistih delovnih mestih se nimajo dovolj izkušeni v upravljanju, niti dovolj materialnih sredstev za uspešno gospodarjenje. Dolej so uporabljali za izboljšanje tistih delovnih sredstev, ki so jih dajali vinogradi; v bodoče pa bi jih bilo treba zagotoviti iz drugih virov.

Vprašanje, ali naj bi bilo sedanje Vinogradniško gospodarstvo Gornja Radgona kmetijsko ali vinogradniško, ali naj bi se razdelilo, že rešujejo. In rešitev bo gotovo taka, da bo koristila splošnemu povečanju proizvodnje vseh panog gospodarstva, za katere so ugodni pogoji.

To bodo gotovo dosegli, saj so v nekaterih obnovljenih nasadih pridelali že mnogo več. Selekcionirani renski rizling in šipon sta dala tudi po 60 do 80 hektolitrov na hektar.

Trsnica oskrbuje s cepjenkami tudi druge vinograde

Nemala zasluga za take uspehe Vinogradniškega gospodarstva Gornja Radgona je v dobrih trsnih sadikah, ki jih daje lastna trsnica. Ta dela že od leta 1945, od ustanovitve gospodarstva. Matičnjak meri celih 14 ha in so letos položili skoraj en milijon cepjenk. Za gojenje cepjenk so porabili okoli 1000 ton komposta.

Cepprav ne dajo vse vložene cepjenke kakovostnih trsnih sadik — kar je normalni pojav — je zmogljivost trsnice mnogo večja, kot rabijo za obnovo lastnih vinogradov. Polovico do dve tretjini sadik so prodali v prejšnjih letih drugim vinogradnikom. Ponje prihajajo celo iz oddaljenejših vinorodnih krajev.

Letos bodo posadili v lastnih obnovljenih vinogradih skoraj 200.000 trt, čeprav so opustili prejšnje gostejše sajenje in sedaj sadijo le 5500 trt na hektar. Ugotovili so, da redkejši vinograd daje pravo toliko vina, kot gosti z 8000 trtami, ker trtam lahko puščajo večje krone. Ima pa še nekatere prednosti: grozdje dobiva več sonca, zato daje boljše vino; med redkimi vrstami pa lahko obdelujejo tudi s stroji. Uporabljajo nemški plug, ki ga vlečejo z ovillom. Francoski stroji, ki jih uporabljajo za ravniške vinograde in rahlo zemljo, pa se v radgonski okolici niso obnesli.

Žični nasadi so cenejši

Obnova vinogradov je zelo naporna. Večino zemljišč so zri-golali ročno, ker niso imeli vedno na razpolago rigolnega pluga. Sicer so s tem reševali še drugo vprašanje: zaposlitev delavcev

Delovni kolektiv želi narediti čimveč žičnih nasadov. Ti so trenutno sicer dražji, ker je treba kupiti žico, ki jo je porohu še težko dobiti, in lesene opornike — toda njihova vzdržljivost je trikrat daljša, kot žičlenski doba kolja. Zato je pri obnavljanju vinograda potrebno sicer več investicij, kar pa se bo obrestovalo v poznejših letih. Če se prištevajo, da žični nasadi prihranijo tudi precej lesa, je njihova prednost tako velika, da bi se bilo treba resno zavzeti za to, da bi nudili vinogradnikom več potrebne žice. Če bi lesene opornike zamenjali s cementnimi, bi ostalo več lesa za druge potrebe.

Delovni kolektiv misli tudi na povečanje kleti, ker v sedanjih lahko skladiščijo le 65 vagonov vina. V prihodnjih letih namerava delo v vinogradih še bolj mehanizirati in v ta namen dokupiti več strojev. Vzlic velikim doslejšnjim uspehom ima še velike načrte, da bi uredil čimbolj napredno vinogradništvo, ki bi dajalo mnogo kakovostnega vina domačim potrošnikom, tujim turistom in za izvoz.

Posebnost gospodarstva je peneče vino

Vinogradniško gospodarstvo Gornja Radgona izdeluje tudi peneče vino. Tega sicer niso začeli izdelovati šele po vojni, temveč so prevzeli od prejšnjih lastnikov. Proizvodnja penečih vin je v Sloveniji že precej stara; delali so jih predosem v Ptujju in Mariboru. Pravijo, da so Napoleonu, ko se je na svojih pohodih med Dunajem in Trstom ustavil v vojaškem taborišču pri Mariboru, ponudili peneče vino, ki je bilo izdelano v teh krajih. V Gornji Radgoni so začeli izdelovati peneče vino okoli leta 1860. Izdelovanje penečega vina so uvedli priseljenci iz Alzask, ki so ugotovili, da so v naših krajih podobni pogoji za vinogradništvo kot v pokrajini Marne.

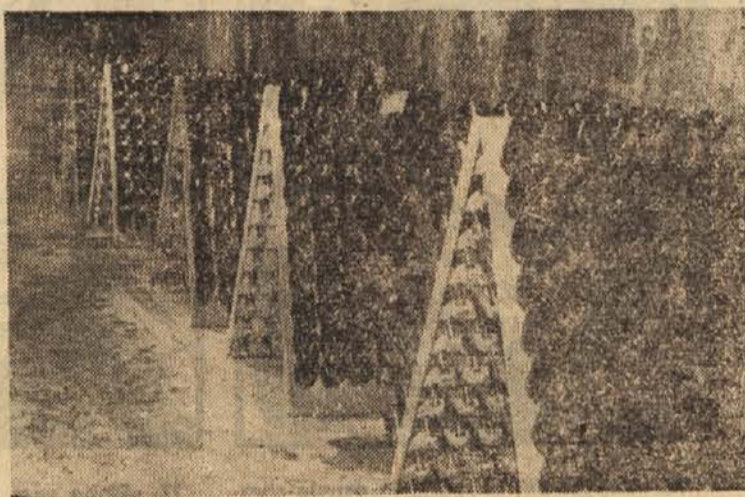

Planiranje vinogradniškega terena pred rigolanjem.

preko zime, ko ni bilo za njih drugega dela. Za obnovo vinogradov so morali pripraviti okoli 2000 ton komposta, ki so ga najmanj polovico znosili na hrbtih na kraj, kjer so gnojili mladim trtam. V zadnjih dveh letih so delali tudi žične nasade, za katere so porabili preko 50 ton nerjaveče žice in za 1500 ton lesenih opornikov, ki jih je bilo treba prav tako raznositi po zri-golanih zemljiščih.

Delovni kolektiv Vinogradniškega gospodarstva Gornja Radgona je po vojni razvil naprej tudi izdelovanje penečega vina in to ne samo količinsko, temveč je skrbel predosem za izboljšanje kakovosti. Uspeh ni izostal. Sedaj je radgonsko peneče vino močno uvedeno v naših gostiščih, znano pa je tudi v inozemstvu. Na niški razstavi v Bruselzu je leta 1952 dobilo zlato diplomu.

vinogradniško bolj pa naziv — da se je ohranilo staro ime — kot po dejanski proizvodnji. Sedaj ima 500 ha vinogradov — kar je lahko že lepo vinogradniško gospodarstvo — razen tega pa še skoraj štirikrat toliko polj, travnikov in drugih zemljišč. Tak značaj gospodarstva, ki je

Vskladiščenje penečega vina

razen tega še preobsežno, povzroča vodstvom in strokovnemu kadru precej težav, ker se ne more posvetiti dovolj vsem panogam gospodarstva, ki bi jih lahko razvijali. Vodstvo težko določa, kateri panogi naj posveča več skrbi, ker sedanje meje še niso dokončne in zaradi tega tudi ni določena osnovna panoga proizvodnje. Sredstvo pa ni dovolj, da bi v enaki meri in čimbolj pospeševali vinogradništvo, poljedelstvo in živinorejo.

Gospodarstvo sicer upravlja delovni kolektiv po svojih izvoljenih organih. Toda kako naj delavci, ki so zaposleni na raznih delovnih mestih, daleč drug od drugega, in v raznih gospodarskih panogah, objektivno presojajo, kje bi bilo treba investirati več sredstev. Zato je samoumevno, da se vsakdo poteguje za tisto delovno mesto, kjer dela sam, ker tamkaj najbolj čuti potrebe.

Te težave bodo odpravljene takrat, ko se gospodarstvo določi trajna smer nadaljnega razvoja. Ali je treba dati prednost poljedelstvu in vzporedno z njim tudi živinoreji — za kar so na nekaterih delovnih mestih pogoji — ali vinogradništvu, za kar so spet v drugih krajih ugodni pogoji? Bilo bi nepravilno, če bi dajali prednost eni panogi na škodo druge. Polj in travnikov je toliko, da ne morejo služiti le za dodatek vinogradništvu. Vinogradništvo pa — čeprav je v manjšini — ima toliko tradicije in uspehov v zadnjih desetih letih, da ga ne bi smeli niti malo zapostavljati. Najboljša

pa so jih pozročali ljudje, ki jim je bilo zaupano gospodarjenje. Vinogradniško gospodarstvo je uspešno premagovalo vse objektivne težave. Ker je dobro gospodarilo, so mu dodeljevali še nova vinogradniška in kmetijska zemljišča. Med drugim so mu leta 1948 priključili tudi takratno Okrajno posestvo v Črešnjevcih, ki samo ni moglo premagovati oseh težav.

Veleposestvo

Vinogradniško gospodarstvo Gornja Radgona se je gospodarsko vedno bolj krepilo. Zato so ga v času, ko so se nekatere ponesrečene kmečke delovne zadruge reorganizirale ali likvidirale, čakale velike naloge. Zemljišča splošnega ljudskega premoženja je bilo treba obdelovati, ni pa bilo pogojev, da bi v oseh krajih ustanovili iz njih samostojna kmetijska gospodarstva ali ekonomije kmetijskih združenj. Ponudili so jih Vinogradniškemu gospodarstvu Gornja Radgona, ki jih je sprejelo, da bi s tem pomagalo razviti napredno kmetijsko proizvodnjo.

S prevzemom splošnega ljudskega premoženja od bivših kmečkih delovnih in vinogradniških združenj Črešnjevci, Negova in Janžev vrh so se zemljišča Vinogradniškega gospodarstva Gornja Radgona močno raztegnila. Sedaj so nekatera polja oddaljena od središča v Gornji Radgoni tudi do 20 km. Na tem področju so mu dodelili tudi zemljo, ki je bila nacionalizirana z zakonom o zemljiškem maksimumu in odpravi viničarskih odnosov, če so se bivši viničarji odločili za skupno obdelovanje dobljenih vinogradov. Površina gospodarstva je narasla na sedanjih 1450 ha.

Vinogradniško ali kmetijsko gospodarstvo

Sedanje Vinogradniško gospodarstvo Gornja Radgona je

Steklenice penečega vina se morajo dobro zamašiti

Tujci beže z naših hribčkov

Sele narodnoosvobodilna vojnina je prinesla novo življenje na naše hribčke v okolici Radgone. Tujci iz sosednje Avstrije, ki so služili nemškemu fašizmu, so jo pobirali domov in se niso upali več vrtni. Sicer pa tudi nimajo kaj več iskati, kajti osem tistim, ki so se uveljavili v zatiranju zasednih Slovencev in borcu za svobodo, je bilo premoženje zaplenjeno. Mnogi so sicer še sanjali o svojem povratku — toda v desetih letih so se lahko prepričali, da takega povratka ne bo nikoli več.

Nova Jugoslavija jim je črtala vse »pravice«, ki so bile pridobljene v škodo delovnih ljudi in slovenskega naroda. Zato je vsa posestva in vinograde, ki so jih njihovi lastniki uporabljali za zatiranje slovenskega življa in izkoriščanje delovnih ljudi, nacionalizirala. Iz njih so bila ustanovljena državna gospodarstva. Tako je že leta 1945 nastalo Državno vinogradniško gospodarstvo Gornja Radgona. Hribčki so začeli dajati izborna vina tistim, ki jih obdelujejo.

Prvi zarodek velikega vinogradniškega gospodarstva

Leta 1945, ko so na naših hribčkih pri Gornji Radgoni pospravljali pridelke v vinogradih brez tujih gospodarstev, je Državno vinogradniško gospodarstvo Gornja Radgona imelo le okoli 60 ha vinogradov in nekaj polj. Prva trgata v novem gospodarstvu je bila bolj slaba, ker so bili proti koncu vojne vinogradi slabo oskrbovani, nasadi pa so bili že stari. Zato jih je začel delovni kolektiv že naslednje leto obnavljati. Obnova je bila eden izmed najvažnejših elementov za ustvaritev sedanjih uspehov.

Tri leta pozneje je Državno vinogradniško gospodarstvo Gor-

Delo na trsnici

Drobne ZANIMIVOSTI

Fotografije letečega krožnika? — Neki tehnik, zaposlen v ameriški televizi-

jski družbi, trdi, da je pričujoča slika posnetek letečega krožnika, ki so ga oboje videli nedavno nad New Yorkom, ko je kar plesal in postakoval po zraku.

Drago plačana podjetnost. Na dobrih 50 m visokem mostu čez reko Harlem v New Yorku se je prerekala družba razigranih fantičev. Eden med njimi, 17-letni William Oliver, je pripovedoval, da se je prostovoljno prigrabil za padalca. Tovariši so se mu smejali, češ da je za to preboječ. »Tako je vam pokazem, da se motite,« je rekel Oliver, in skočil čez ograjo v reko. Padel je na hrbet in takoj utonil. Čez dobro uro so potegnili mrtvega iz vode.

Tornado je pustil po Kansasu. — V ameriški državi Kansasu je nedavno

divrjal strašen tornado. Samo v enem mestu je bilo človeških žrtev nad sto, ranjenih pa blizu tisoč. Tornado je treščil več avtomobilov ob drevesa. En tak prizor vidimo tudi na sliki.

Boj proti pijančevanju v Franciji. Francoska vlada nadaljuje lani začeti boj proti pijančevanju. Med raznimi ukrepi je tudi sklep vlade, da morajo zdravniki vsakega soferja, ki zakrivi prometno nesrečo, takoj preiskati, če pije. Preiskati morajo tudi ubijalce in razbojnike takoj po storjenem zločinu. V tovarnah in večjih podjetjih bodo pospeševali prodajo brezalkoholnih pijač, prodaja alkohola pa bo dovoljena samo nekaj ur dnevno. Vlada bo upostavila več zdravstvenih ustanov za zdravljenje alkoholikov, obolelih od kroničnega alkoholizma ali duševnih bolezni v zvezi s pijančevanjem.

Nikotin zavira krvni obtok

Najbolj je škodljiv dim prve zjutraj pokajene cigarete

Na zasedanju mednarodnega društva za profilaktično medicino v Poreču ob Vrbskem jezeru je govoril dunajski profesor Fellingner o novih dognanjih na področju vpliva nikotina na ožilje. Njegov sodelavec dr. Kaindl je odkril metodo, po kateri meri nihanje krvnega obtoka, in izdelal poseben aparat, tako imenovani reograf. Njegov aparat je pokazal, da zadostuje že

ena cigareta, da pade pretakanje krvi po udih za četrtino in da postane normalno šele čez tri četrt ure. Če človek tobačni dim inhalira, se začne šibkejši krvni obtok že, ko potegne vase dim tretjič. Najbolj pa je škodljiv dim prve zjutraj pokajene cigarete.

Koliko skrči nikotin glavne žile okrog srca, na človeku ni bilo moč ugotoviti. Poizkusi na živalih pa so

pokazali, da se žile pod vplivom nikotina znatno skrčijo. Iz vseh poizkusov so zdravniki povzeli, da večina poklicnih in drugih obremenitev našega vsakdanjega življenja ne more škoditi srcu in ožilju tako kakor nikotin. Boj proti temu sovražniku človeškega zdravja bi moral biti na prvem mestu, kadar govorimo o profilaksi ali preprečevanju bolezni. Tudi primarij Rosenauer iz Linza je rekel, da so motnje v krvnem obtoku postale že prava ljudska bolezen.

SKODLJIVOST VELEMESTNEGA ZRAKA

Prof. Symanski iz Saarbrückena je govoril o zvezi med industrijo in rakom na pljučih, ki ga ne kaže

pripisati samo kaj. Delno ga je treba pripisati tudi nezdravemu okolju. Najbolj škodujejo pljučem razni izpuhi slabo delujočih motorjev, kovinski prah, blapi mazilnega olja itd. Prof. Symanski se je zavzemal za večjo higieno zraka v velemestih. V štirih mestih Posarja, kjer je zelo razvita železarska industrija, so ugotovili, da je v enem letu izpuhtelo skozi tovarniške dimnike v zrak 30.000 kg drobnega železnega prahu in v teh mestih umrljivost za rakom na pljučih trikrat tako velika kakor na podeželju.

DEBELI LJUDJE PREVEČ JEDO

Prof. Bansy iz Hamburga je obravnaval vprašanje debelih ljudi. Po njegovem mnenju gre pri debelih ljudeh v veliki meri za boleznijo v krvnem obtoku ter za sladkorno in druge bolezni. Gradivo velikih nemških zavarovalnic kaže, da je umrljivost med debelimi ljudmi za 50 do 70 % večja kakor pri ljudeh normalne teže. Organizem debelega človeka sprejema več kalorij, kakor jih potrebuje. Izvzemši redke primere so debeli ljudje sami krivi, ker preveč jedo, čeprav skoraj vsi to zanikajo. Nadaljnje raziskave so pokazale, da je v možganih središčnih lakot. Ko so delali poizkuse na živalih in to središče poškodovali, so postale živali iznenada silno požrešne in lene. Pomen notranje sekrecije nikakor ni tako velik kakor so strokovnjaki doslej domnevali. Zamaščenost torej ni posledica notranjih vzrokov v človeškem organizmu, marveč zunanjih; človek preveč je in se pre malo giblje. Debeli ljudje bi morali manj jesti in se več gibati, če bi hoteli shujšati.

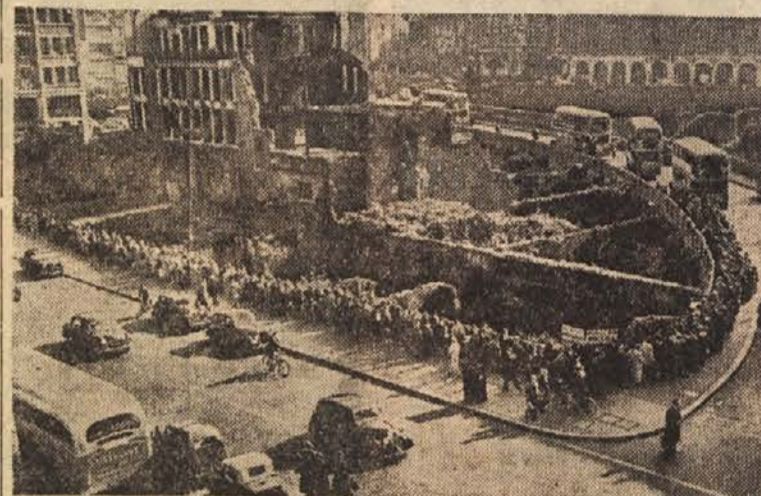
Po železniškem tiru raztreseno zlato

Neka švicarska banka je poslala prejšnji teden po železnici dva zaboja zlata v kosih, v vrednosti, preračunano v naš denar, nad 40 milijonov iz Zeneve v Zürich. Zaboji so tehtali približno 150 kg. Samo zlata je bilo 105 kg. Dragoceni tovor so postavili v oddelek vlakovodje v prvem vagonu za lokomotivo. Ko pa je vlak že odpeljal, je nenadoma nastal preplah. Ko se je namreč vlakovodja vrnil s kontrolnega obhoda po vlaku v svoj vagon, zabojev z zlatom ni bilo več v njem.

Preiskava je pokazala, da sta dva neznanca med vožnjo vrgla oba zaboja iz vagona. Ker se vlak pred Lausanno ni ustavil in ker spričo nagle vožnje ni bilo mogoče skočiti iz vagona, sta hotela tatova najbrž ostati v vlaku do Lausanne, potem pa bi se odpeljala nazaj po zlato.

Ta načrt pa je preprečil vlakovodja. Naročil je namreč strojevodji, naj vozi kar se da hitro. Na naslednji postaji je vrgel skozi okno pismo, v katerem prosi postajenačelnika, naj obvesti policijo o tatvini zlata. Policijski organi so začeli takoj iskati zlato vzdolž železniške proge. V Lausanni so policaji obkolili železniško postajo in legitimirali v vlaku vse potnike. Že ponoči so našli oba zaboja z zlatom na železniški progi. Bila sta razbita in kosi zlata so ležali raztreseni po železniškem tiru. Ker je ležalo zlato na prostem daleč od hiš, je ostalo

najbrž nedotaknjeno. Če bi bili ljudje v bližnjih naseljih vedeli zanj, bi bil bržčas marsikdo segel po njem, zlasti še, ker ne bi vedel, čigavo je.

O velikih težavah, ki so nastale v Angliji, zlasti v Londonu s stavko strojevodij in kurjačev, smo že poročali. Na pričujoči sliki vidimo, kako so morali ljudje v Londonu v dolgi vrsti čakati na avtobuse.

Na praznem sodu ga je odneslo

Pred južno angleško obalo se je pripetila čudna nesreča. Valovi so odnesli osemletnega Christophera Gardnerja na praznem oljnem sodu. Deček je uporabljal sod za splav. Nenadoma pa je zapihal močan veter in odnesel sod z dečkom daleč na morje. Mati je hotela odplavati za otrokom, pa ni mogla. Dečka so iskali z letalom, toda zaman.

Tiger v mestu

V Dunkerqueu je ondan ušel iz cirkusa tiger in med ljudmi v mestu je nastal splošen preplah. Zenske so hitele z otroki domov in lastniki javnih lokalov so hitro zaklenili vrata. Tiger je neopaženo ušel iz kletke, ko so delavci postavljali cirkuške šotore. Čez pol ure so ga cirkuški uslužbenci ujeli na obali.

Boj proti opiju v Kambodži

Kraji Kambodže je izdal dekret, po katerem morajo vsi kadilci opija v treh mesecih opustiti to škodljivo razvado. Za vse državno področje je prepovedano sejati in prodajati mak. Lastniki morajo pipe za kajo opija uničiti ali pa plombirati. Kdor bo kršil določbe kraljevega dekreta, bo strogo kaznovan.

SONCNA OBALA

76. »Kaj je? Kaj bi radl?« je osuplo spraševal Miha. »To boš že prehitro zvedel,« mu je odgovoril eden izmed ribičev, ki so začeli nekaj iskati okoli grma. »Kje imaš trnek?« »Trnek? Zakaj?« »Ne delaj se neumnega, ne boš nam tvezil, da nisi lovil rib.« »Ribe lovil? Kje nekil Saj vidite, da nimam trnka.« »Fantič, ne boš nas pretental, poznamo take pitčke.« Miha je obmolnil. Ribiči so pretaknili vse naokoli. Ničesar niso našli. Fant je menda govoril resnico. »Ne bo dobra zato, če te ujamemo,« so govorili, ko so odpluli dalje.

77. »Slabo sem začel današnji dan,« se je hudoval Miha sam nase. »Tabornik je dobro volje,« je skušal takoj prepoditi neprijetne misli. Nekaj časa je gledal po jezeru, če bi se še pojavili ponirki, a jih ni bilo več. V vodi so se že iskrili prvi žarki in ga vabili. Brž se je slokel in se pognal v jezero. Osvežujoča kopel mu je vrnila dobro voljo. Prekopicaval se je in prhal od ugodja. V tolmunu ob bregu je zapazil trumo belic. Zaplaval je pod vodo, hlastnil po ribah. Ko se je spet prikazal, je imel veliko belico v rokah. »Naj živi,« je vrgel nazaj v vodo.

78. »Miha, danes boš ti fantom povedal nekaj o živalih, da bodo znali ločiti polna od medveda,« je Pavle naročil pri jutranjem zboru. Taborniki so se muzali in gledali Mirka, ki jih je ponoči po nepotrebnem zbudil. Zbrali so se na skali ob jezeru. Miha je tabornikom pripovedoval zgodbo s srnami in ponirki, le neprijetnosti je zaspel. »Kje je Rado?« je sredi pripovedovanja vprašal. »Saj res. Kje je Rado?« je pritognil Pavle. Dežurni je pretaknil šotore, a tudi tam ga ni bilo. »Nekaj je pravil, da pojde v Staro Fužino,« je pojasnjeval Bortov sostanovalec.

PISE: GUSTAV GUZEJ
RISE: MILAN BIZOVICAR

Hotel **VICKI BAUM**
ROMAN **Sangaj**

176

Počasi se dviga mesto iz bele jutranje megle, velikansko mesto, pregrešno mesto, delavno, nevarno, ogroženo mesto Sangaj, mesto ob morju. Tujci so dvignili mesto iz blata in močvirja, z opijem in tihotapstvom je bilo zaslužno njegovo bogastvo. In potu in krvi kitajskih kulijev izžeto tuje premoženje. Zdaj ima divja leta prve mladosti za seboj in začenja se zavedati, piliti in nekoliko sramovati svoje minulosti. Tri in pol milijona ljudi spi pod njegovimi strehami, v nebotičnikih, v dobrih posteljah v vilah, v razkošnih hotelih in na razcefranih plahtah, v čolnih, v umazanih, blatnih kotih. Misionarji in milijonarji, osvajalci in premaganci, izsiljevalci in izsiljenci. Spe, sanjajo in se prebujajo. Tovarniške sirene kličejo na delo; ženske, otroci in kuliji hodijo liki hrošči in mlina, v predilnice svile in tkalnice bombaža. Jutranja letala se dvigajo in izginjajo pod nebesom. Vojaki se vezbajo, nosači cijazijo blago v pristanišče, avtomobile umivajo, kvartopirci se opotekajo iz klubov, z dobljkom in zgubo. Indijski, francoski, ruski, anamitski in kitajski policaji skrbijo za red, tatinske

tolpe in vlomilci dele nočni plen. Banke dvigajo roloje, nočni lokali se zapirajo. Mornarji se vračajo v trumaj na svoje ladje in na džunkah napejajo čolnarji na tisoče rjavih jader. Obrtniki vseh ras in strok se lotevajo svojega dela. Ljudje srebajo čaj iz neštetihi belomodrih skodelic, kdor pa nima denarja za čaj, pije vročo vodo. V pristanišču iztovarjajo izdelke vsega sveta; kitajski compradorji posredujejo kupčije tujcev in tuj denar se prijemlje njihovih rok. Pred vrati vrvečega sveta, ki mu pravimo Kitajska, se perivajo tekmeči s svojim blagom. Med tihotapci in carinskimi pazniki se razvija podtalni boj in podkupovanje cvete. Studentje hite na univerze, da si napolnijo trebuh s tujim znanjem, za blagor dežele in naroda ali za svojo in za blaginjo svojega rodu in družine. Mrmrajoči duhovniki prizigajo sveče in kadilo in ljudje vseh veroizpovedi molijo pred oltarji svoje vere. Budisti, taoisti in lame; katoličani, protestanti, mormoni; kristjani vseh otenkov in sekt se ravšajo za duše Kitajcev; prodajalci vseh narodov se ravšajo za svoj denar.

Liki pena plavajo na težki reki mesta filozofi in pesniki, novinarji in znanstveniki, igralci in umetniki. Deset tisoč domišljavcev teka med zahodno in vzhodno kulturo sem in tja in skušajo posredovati, pojasnjevati. Deset tisoč brodolomcev se oprijemlje roba družbe, preden utonejo. Deset tisoč srečnežev jim zada zadnji, morilni udarec. Deset tisoč drugih se preriva naprej, korak za korakom, z drobnimi prednostmi, z najmanjšimi uspehi, z mravljinjo žilavostjo in brezobzirno. Mnogi so prišli in spet izginili. Mnogi so pogrnili korenine v tuja tla, ustanovili so družine in zgradili domove, in zdaj ne morejo več vdihavati dru-

gega zraka razen vročega, vlažnega, težkega šangajskega. Nad mestom se razlega silen trušč, trušč neprestanega dela. Mesto sloni na pridnosti in potu srednjega razreda, belih in rumenih, Hstih, ki niso ne zelo bogati, ne zelo revni in katerih usoda je vsakdanje prizadevanje, da bi se ohranili pri življenju. Njihove radosti so preproste in poceni. Kino, partija majonga, skromno kosilo s prijatelji. Nova Kitajska se ponaša z velikanskimi mestnimi stavbami, z vojašnicami, šolami, športnimi igrišči in letališči. Stara Kitajska živi v ozkih uličicah, polnih počeh klicev kulijev in krošnjarjev, obeša kletke s ptičkami pred vrata, kadi orientalsko pipo, trguje in baranta, je in spi, igra in se smehlja in je zadovoljna.

Mnogo krvi je že teklo po mestnem tlaku, kajti vsak boj v deželi je dosegel Sangaj. Mesto vidi v vojni gledališko predstavo in se otrasa bomb in razdejanja kot nečesa samo ob sebi razumljivega in nepomembnega.

Tujci so prinesli v mesto dobrih del in zločinov v enakem številu in si pridobili s tem mnogo mržnje in zelo malo hvalečnosti. Tujci zaničujejo in občudujejo Kitajce. Kitajci zaničujejo in občudujejo tujce. Podgane, zarote in tajna društva so razrasla na mestna tla. Na reki so zasidrane vojne ladje mnogih narodov, njihovih topov niso skriti, marveč zmeraj pripravljene in vidni kot svarilo in grožnja.

Ali bo vojna dosegla Sangaj? In če ga bo dosegla ali se je bo moglo mesto še enkrat otresti ko nadležnega in nepomembnega mrčesa?